ПАРТИЯ ВА ХАЛҚ ИРОДАСИ БИЛАН

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

13 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 152 (3380).
5 АВГУСТ
ЖУМА
1966 ЙИЛ
Баҳоси 3 тийин.

СССР Олий Советининг сессияси ўз ишини тамомлади.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИ ЎРТОҚ А. Н. КОСИГИННИНГ АРИЗАСИ ЮЗАСИДАН

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССР Министрлар Совети Раисининг, СССР Ҳукумати СССР Олий Совети олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилади, деган аризаси маълумотга олинсин.

СССР Министрлар Советининг фаолияти маъқуллансин.

2. Ўрток Алексей Николаевич **Косигин** СССР Министрлар Совети Раиси қилиб тайинлансин ва унга СССР ҳукуматининг составн тўғрисидаги таклифларни СССР Олий Советига тақдим этиш топширилсин.

3. СССР Министрлар Советига СССР Олий Совети СССР Ҳукуматини тузиб бўлгунча ўз вазифаларини бажаришни давом эттириш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1966 йил, 2 август.

ЕТТИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиуми қуйидаги составда сайлансин:

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ

ПОДГОРНИЙ Николай Викторович — Москва шаҳри Ленинград сайлов округидан депутат.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари.

ИГНАТОВ Николай Григорьевич — Саратов область Ленин сайлов округидан депутат;

КОРОТЧЕНКО Демьян Сергеевич — Украина ССР Кривой Рог сайлов округидан депутат;

КОЗЛОВ Василий Иванович — Белоруссия ССР Слуцк сайлов округидан депутат;

НАСРИДДИНОВА Ёдгор Содиқовна — Ўзбекистон ССР Ленинск сайлов округидан депутат;

НИЁЗБЕКОВ Собир Билолович — Қозоғистон ССР Кўкчатов қишлоқ сайлов округидан депутат;

ДЗОЦЕНИДЗЕ Георгий Самсонович — Грузия ССР Самтредиа сайлов округидан депутат;

ИСКЕНДЕРОВ Мамед Абдул ўғли — Озарбайжон ССР Барда сайлов округидан депутат;

ИЛЬЯШЕНКО Кирилл Федорович — Молдавия ССР Ново Анен сайлов округидан депутат;

КАЛНБЕРЗИН Ян Эдуардович — Латвия ССР Первомайск сайлов округидан депутат;

ҚУЛАТОВ Тўрабой — Қирғизистон ССР Жангижўл сайлов округидан депутат;

ХОЛОВ Маҳмадулла — Тожикистон ССР Панжкент сайлов округидан депутат;

АРУТЮНЯН Нагуш Хачатурович — Арманистон ССР Аштарак сайлов округидан депутат;

ҚИЛИЧЕВ Аннамуҳаммед — Туркманистон ССР Иолотан сайлов округидан депутат;

МЮРИСЕП Алексей Александрович — Эстония ССР Хаапсалу сайлов округидан депутат.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ СЕКРЕТАРИ

ГЕОРГАДЗЕ Михаил Порфирьевич — Грузия ССР Гуржаани сайлов округидан депутат.

СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари:

БОЛЬШУХИН Василий Иванович — Свердловск область Первоуральск сайлов округидан депутат;

БРЕЖНЕВ Леонид Ильич — Москва шаҳри Бауман сайлов округидан депутат;

БУДЕННИЙ Семен Михайлович — Қалмиқ АССР Элиста сайлов округидан депутат;

ВОРОШИЛОВ Климент Ефремович — Москва область Кашира сайлов округидан депутат;

ДАНИЁЛОВ Абдураҳмон Даниёлович — Доғистон АССР Бўйнак сайлов округидан депутат;

ЖАЛОЛОВ Маннон — Андижон область Наманган сайлов округидан депутат;

ЕГОРИЧЕВ Николай Григорьевич — Москва шаҳри Первомайск сайлов округидан депутат;

КАВУН Василий Михайлович — Винница области Бершадь сайлов округидан депутат

КАСАТКИНА Анна Ивановна — Горький область Лукоянов сайлов округидан депутат;

КОНОТОП Василий Иванович — Москва область Балашиха сайлов округидан депутат;

КУНАЕВ Динмуҳамед Аҳмедович — Олмаота области Олмаота — Ленин сайлов округидан депутат;

МАШЕРОВ Петр Миронович — Белоруссия ССР Минск-Совет сайлов округидан депутат;

МИКОЯН Анастас Иванович — Арманистон ССР Ереван-Ленин сайлов округидан депутат;

НУРИЕВ Зиё Нуриевич — Бошқирдистон АССР Стерлитамок қишлок сайлов округидан депутат;

НУТЭТЭГРИНЭ Анна Дмитриевна — Чукотка миллий округи Чукотка сайлов округидан депутат;

ПЕТРОВСКИЙ Иван Георгиевич — Москва шаҳри Ленин сайлов округидан депутат;

ПУХОВА Зоя Павловна — Иваново области Иваново шаҳар сайлов округидан депутат;

ТАБЕЕВ Фикрят Аҳмеджонович — Татаристон АССР Мензелинск сайлов округидан депутат;

ТОЛСТИКОВ Василий Сергеевич — Ленинград шаҳри Нева сайлов округидан депутат;

ШЕЛЕСТ Петр Ефимович — Киев область, Киев-Жовтен сайлов округидан депутат.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 йил 3 август.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССР ҲУКУМАТИНИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

ССР Иттифоқи ҳукумати — СССР Министрлар Совети қуйидаги составда тузилсин:

ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси — **КОСИГИН Алексей Николаевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — **МАЗУРОВ Кирилл Трофимович.**

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари — **ПОЛЯНСКИЙ Дмитрий Степанович.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Давлат план комитетининг раиси — **БАЙБАКОВ Николай Константинович.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Материал-техника таъминоти давлат комитетининг раиси — **ДИМШИЦ Вениамин Эммануилович.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **ЕФРЕМОВ Михаил Тимофеевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Фан ва техника давлат комитетининг раиси — **КИРИЛЛИН Владимир Алексеевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **ЛЕСЕЧКО Михаил Авксентьевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **НОВИКОВ Владимир Николаевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Қурилиш ишлари бўйича давлат комитети раиси — **НОВИКОВ Игнатий Трофимович.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **СМИРНОВ Леонид Васильевич.**

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари — **ТИХОНОВ Николай Александрович**

СССР авиация саноати министри — **ДЕМЕНТЬЕВ Петр Васильевич.**

СССР автомобиль саноати министри — **ТАРАСОВ Александр Михайлович.**

СССР ташқи савдо министри — **ПАТОЛИЧЕВ Николай Семёнович.**

СССР газ саноати министри — **КОРТУНОВ Алексей Кириллович.**

СССР граждан авиацияси министри — **ЛОГИНОВ Евгений Федорович.**

СССР енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ва рўзғор асбоблари министри — **ДОЕНИН Василий Николаевич.**

СССР денгиз флоти министри — **БАКАЕВ Виктор Георгиевич.**

СССР мудофаа саноати министри — **ЗВЕРЕВ Сергей Алексеевич.**

СССР умумий машинасозлик министри — **АФАНАСЬЕВ Сергей Александрович.**

СССР асбобсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари министри — **РУДНЕВ Константин Николаевич.**

СССР темир йўллар министри — **БЕШЧЕВ Борис Павлович.**

СССР радио саноати министри — **КАЛМИКОВ Валерий Дмитриевич.**

СССР ўрта машинасозлик министри — **СЛАВСКИЙ Ефим Павлович.**

СССР станоксозлик ва инструмент саноати министри — **КОСТОУСОВ Анатолий Иванович.**

СССР қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министри — **НОВОСЕЛОВ Ефим Степанович.**

СССР кемасозлик саноати министри — **БУТОМА Борис Евстафьевич.**

СССР трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министри — **СИНИЦИН Иван Флегонтович.**

СССР транспорт қурилиши министри — **КОЖЕВНИКОВ Евгений Федорович**

СССР оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министри — **ЖИГАЛИН Владимир Федорович.**

СССР химия ва нефть машинасозлиги министри — **БРЕХОВ Константин Иванович.**

СССР электрон саноати министри — **ШОКИН Александр Иванович.**

СССР электротехника саноати министри — **АНТОНОВ Алексей Константинович.**

СССР олий ва ўрта махсус таълим министри — **ЕЛЮТИН Вячеслав Петрович.**

СССР геология министри — **СИДОРЕНКО Александр Васильевич.**

СССР соғлиқни сақлаш министри — **ПЕТРОВСКИЙ Борис Васильевич.**

СССР ташқи ишлар министри — **ГРОМИКО Андрей Андреевич.**

СССР маданият министри — **ФУРЦЕВА Екатерина Алексеевна.**

СССР енгил саноат министри — **ТАРАСОВ Николай Никифорович.**

СССР ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министри — **ТИМОФЕЕВ Николай Владимирович.**

СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри — **АЛЕКСЕЕВСКИЙ Евгений Евгеньевич.**

СССР монтаж ва махсус қурилиш министри — **ЯКУБОВСКИЙ Фуад Борисович.**

СССР гўшт ва сут саноати министри — **АНТОНОВ Сергей Федорович.**

СССР нефть чиқариш саноати министри — **ШАШИН Валентин Дмитриевич.**

СССР нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия саноати министри — **ФЕДОРОВ Виктор Степанович.**

СССР мудофаа министри — **МАЛИНОВСКИЙ Родион Яковлевич.**

СССР озиқ-овқат саноати министри — **ЗОТОВ Василий Петрович.**

СССР бинокорлик материаллари саноати министри — **ГРИШМАНОВ Иван Александрович.**

СССР балиқ хўжалиги министри — **ИШКОВ Александр Акимович.**

СССР алоқа министри — **ПСУРЦЕВ Николай Демьянович.**

СССР қишлоқ хўжалик министри — **МАЦКЕВИЧ Владимир Владимирович.**

СССР савдо министри — **СТРУЕВ Александр Иванович.**

СССР кўмир саноати министри — **БРАТЧЕНКО Борис Федорович.**

СССР молия министри — **ГАРБУЗОВ Василий Федорович.**

СССР химия саноати министри — **КОСТАНДОВ Леонид Аркадьевич.**

СССР рангли металлургия министри — **ЛОМАКО Петр Фадеевич.**

СССР қора металлургия министри — **КАЗАНЕЦ Иван Павлович.**

СССР энергетика ва электрлаштириш министри — **НЕПОРОЖНИЙ Петр Степанович.**

СССР Халқ контроли комитетининг раиси — **КОВАНОВ Павел Васильевич.**

СССР Министрлар Совети Меҳнат ва иш ҳақи масалалари бўйича давлат комитети раиси — **ВОЛКОВ Александр Петрович.**

СССР Министрлар Совети профессионал техника таълими давлат комитетининг раиси — **БУЛГАКОВ Александр Александрович.**

СССР Министрлар Совети Тайёрлаш давлат комитетининг раиси — СССР министри — **КОРНИЕЦ Леонид Романович.**

СССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг раиси — **РУБЦОВ Василий Иванович.**

СССР Министрлар Совети Ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси — **СКАЧКОВ Семен Андреевич.**

СССР Министрлар Совети давлат хавфсизлиги комитетининг раиси — **СЕМИЧАСТНИЙ Владимир Ефимович.**

СССР Министрлар Совети «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмасининг раиси — **ЕЖЕВСКИЙ Александр Александрович.**

СССР Давлат банки правлениесининг раиси — **ПОСКОНОВ Алексей Андреевич.**

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг бошлиғи — **СТАРОВСКИЙ Владимир Никонович.**

СССР Конституциясининг 70-моддасига мувофиқ, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари раислари СССР Министрлар Совети составига вазифасига кўра кирадилар:

РСФСР Министрлар Советининг Раиси — **ВОРОНОВ Геннадий Иванович.**

Украина ССР Министрлар Советининг Раиси — **ШЧЕРБИЦКИЙ Владимир Васильевич.**

Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси **КИСИЛЕВ Тихон Яковлевич.**

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **ҚУРБОНОВ Раҳмонқул.**

Қозоғистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **БЕЙСЕБОЕВ Масимхон.**

Грузия ССР Министрлар Советининг Раиси — **ДЖАВАХИШВИЛИ Гиви Дмитриевич.**

Озарбайжон ССР Министрлар Советининг Раиси — **АЛИХОНОВ Энвер Назарович.**

Литва ССР Министрлар Советининг Раиси — **ШУМАУСКАС Мотеюс Юозович.**

Молдавия ССР Министрлар Советининг Раиси — **ДИОРДИЦА Александр Филиппович.**

Латвия ССР Министрлар Советининг Раиси — **РУБЕН Виталий Петрович.**

Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **МАМБЕТОВ Бўлўт.**

Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **ҚАҲҲОРОВ Абдулахат.**

Арманистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **МУРАДЯН Балал Амаякович.**

Туркманистон ССР Министрлар Советининг Раиси — **ҒАФУРОВ Муҳамедназар.**

Эстония ССР Министрлар Советининг Раиси — **КЛАУСОН Вальтер Иванович.**

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 йил. 3 август.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси ва унинг ўринбосарлари

И. В. СПИРИДОНОВ.
Иттифоқ Советининг Раиси

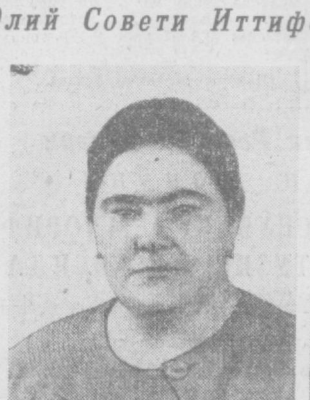

Ш. М. ГАСАНОВА.
Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосари.

Б. Е. ПАТОН.
Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосари.

Д. РАСУЛОВ.
Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосари.

А. ШАРИПОВ.
Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосари.

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси ва унинг ўринбосарлари

Ю. И. ПАЛЕЦКИС.
Миллатлар Советининг Раиси.

М. А. АБДУЛЛАЕВА.
Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари.

С. М. ПЕТРОСЯН.
Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари.

С. О. ПРИТИЦКИЙ.
Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари.

Л. С. СОБОЛЕВ.
Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕССИЯСИ ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

МОСКВА, 3 август. (ТАСС). Кечқурун соат бешда Катта Кремль саройида еттинчи чақириқ СССР Олий Совети биринчи сессияси Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси бошланди.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше. Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Шчербицкий, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев ўртоқлар, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, Совет ҳукуматининг аъзолари ложаларда пайдо бўлганларида улар давомли қарсаклар билан кутиб олиндилар.

СССР Министрлар Советининг Раиси депутат **А. Н. Косигин** ички ва ташқи сиёсатнинг асосий масалалари тўғрисида СССР ҳукуматининг баёноти юзасидан нутқ сўзлади.

Депутат **В. С. Толстиков**нинг (Ленинград области) таклифига мувофиқ, СССР Олий Совети қарор қабул қилиб, ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятнинг СССР ҳукумати баёнотда белгилаб берилган асосий йўналишларини маъқуллади.

Шундан кейин Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиясининг аъзоси депутат **А. Н. Туполев**га сўз берилади. А. Н. Туполев Америка империализмининг Вьетнамдаги агрессияси кучайиб бораётганлиги муносабати билан 3 августда Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссияларининг қўшма мажлисида қабул қилинган СССР Олий Совети баёнотининг лойиҳасини ўқиб эшиттиради.

Сессия бу баёнотни бир овоздан қабул қилади.

Шу билан еттинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини тамомлади. (ТАСС).

МУНОСИБЛАРГА БАЙРОҚЛАР ТОПШИРИЛДИ

Ишчилар, механизаторлар, мутахассислар «Главташкентстрой»га қарашли 159-қурилиш трестининг ёзги клубига тўпландилар. Бу ерда 2 августда тантанали вазиятда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Республика Министрлар Совети ва касаба союзлар советининг кўчма Қизил байроғини трест коллективига топшириш маросими бўлди. Байроқ Ўзбекистон пойтахтида уй-жойлар ва маданий-маиший биноларни муддатидан олдин фойдаланишга топшириш учун бошланган социалистик мусобақада шу йил июнь ойида эришилган муваффақиятлар учун топширилди. (ЎзТАГ).

Якка тартибда уй қурувчиларга ёрдам

Зилзила оқибатларини тугатиш республика ҳукумат комиссиясининг тақдимига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Тошкент шаҳрида якка тартибда уй-жой қуриш массивларини комплекс тарзда қуриш ва якка тартибда уй қурувчиларга ёрдам бериш чоралари тўғрисида» қарор қабул қилди.

Тошкент шаҳар ижроия комитетига ва район ижроия комитетларига якка тартибда уй қурувчиларни совуқ тушгунгача уй-жой билан таъминлаш учун уларга энг кўп ёрдам кўрсатиш, ажратилган массивларни ободонлаштиришни тезлаштириш топширилди.

«Октябрь» ва Партия XXII съезди номли массивларда водопровод, электр ва газ шохобчаларини қуриш топшириқлари белгиланди. Республика Госпланига 1967—1970 йилларга мўлжалланган халқ хўжалик планида ана шу массивларда мактаблар, болалар муассасалари, савдо, маиший ва коммунал хизмат кўрсатиш корхоналари, соғлиқни сақлаш ва алоқа объектларини қуришни кўзда тутиш таклиф қилинди.

Узглавбитга массивларда бетон қориштириш узелларини қуриб, уларнинг икки смена ишлашини уюштириш, пойдеворлар қуриш учун зарур миқдорда маҳаллий бинокорлик материалларини етказиб бериш, уй қурувчилар учун зарур дурадгорлик буюмлари ва ёғоч конструкцияларни тайёрлаб бериш топширилди.

Республика савдо министрлиги 10 августгача қурилиш майдончаларига якка тартибда уй қурувчиларга сотиш учун 640 стандарт уй етказиб беришни, бинокорлик материалларини узлуксиз сотишни йўлга қўйиши лозим. Ўзбекистон ССР бинокорлик материаллари саноати министрлигига ана шу массивларга 30 миллион дона ғишт жўнатиш топширилди.

Янги массивларнинг аҳолисига медицина, савдо ва транспорт хизмати кўрсатишни уюштириш тўғрисида кўрсатмалар берилди. (ЎзТАГ).

СССР ҲУКУМАТИНИНГ ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТНИНГ АСОСИЙ МАСАЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ БАЁНОТИ ЮЗАСИДАН

СССР Олий Советининг қарори

СССР ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатнинг асосий масалалари тўғрисидаги Баёнотини тинглаб, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети қарор қилади:

СССР ҳукумати ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятининг СССР ҳукумати Баёногида белгиланган асосий йўналишлари маъқуллансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1966 йил, 3 август.

СССР ҲУКУМАТИ— ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

А. Н. КОСИГИН.
СССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси.

К. Т. МАЗУРОВ.
СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари.

Д. С. ПОЛЯНСКИЙ.
СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари.

(Охири 4 ва 5-бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

Н. В. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси.

Н. Г. ИГНАТОВ.
СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

Д. С. КОРОТЧЕНКО.
СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

В. И. КОЗЛОВ.
СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

(Охири иккинчи бетда).

ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТНИНГ АСОСИЙ МАСАЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДА СССР ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ А. Н. КОСИГИН нутқи

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Еттинчи чақириқ СССР Олий Совети тузган ҳукуматнинг ҳамма аъзолари номидан ва шахсан ўз номимдан бизга билдирган ишончингиз ва кўрсатган юксак шарафингиз учун сизларга ташаккур айтишга ижозат бергайсиз. Биз ўз зиммамиздаги масъулиятни англаб турибмиз ва халқнинг ўз ҳукумати олдига қўйган талаблари юксаклигида бўлиш учун бутун кучимизни сарфлаймиз.

Ҳукумат менга Совет Иттифоқи ички ва ташқи сиёсатининг асосий масалалари тўғрисида баёнот беришни топширди.

КПСС XXIII съезди партиямиз ва бутун совет халқи ҳаётида ўзининг аҳамияти жиҳатидан жуда катта воқеа бўлди. Съезд партия ва хўжаликка раҳбарлик қилишнинг ленинча принципларини ижодий ривожлантириб, коммунистик қурилиш назариясига ва практикасига улкан ҳисса қўшди.

Съезд қарорлари совет кишиларини коммунистик қурилишда янги ғалабалар учун курашнинг аниқ ва равшан истиқболи билан қуроллантирди. Съезд ички ва ташқи сиёсатимизнинг яқин йилларга мўлжалланган йўлларини белгилаб берди. Коммунистлар билан партиясизлар блоки СССР Олий Советига ўтказилган сайловда кўтариб чиққан сайлов платформасига съезд қарорлари асос қилиб олинди. Бу сайлов бутун халқимиз партиямиз сиёсатини маъқуллаганлигини ва қувватлаганлигини кўрсатди. Коммунистик партия идеялари бутун совет кишиларига яқин ва жонажон идеялардир.

Халқимиз мамлакат экономикасини ва маданиятини ривожлантиришнинг улуғвор планларини амалга ошириш устида мисли кўрилмаган зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда, турмуш шароитини ўзгартирмоқда. Совет кишилари турмушининг даражаси тўхтовсиз ошиб бормоқда.

Совет ҳукуматининг иш программаси партия съездининг қарорларига тамомила асосланмоқда. Бу программани амалга ошириш бизнинг энг юксак бурчимиздир.

Партия давлатнинг мамлакатга раҳбарлик қилишдаги ярим асрга яқин тажрибасига таяниб, ривожланишнинг эришилган даражасини ва яна олға боришимизнинг етилган эҳтиёжларини ҳисобга олиб, янги сиёсий ва иқтисодий проблемаларни ўз вақтида тўғри ҳал қилиб бермоқда ва учраган қийинчиликларни муваффақият билан енгиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1964 йилги октябрь Пленуми ва ундан кейинги Пленумлари, партиянинг XXIII съезди коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал қилишнинг янги йўлини белгилаб бериб, партия ва давлатимиз ҳаётида жуда катта роль ўйнади. Бу янги йўл халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 ва 1966 йилларга мўлжалланган планларида ўз ифодасини топди. Бундан олдин чақирилган СССР Олий Совети тасдиқлаб берган ва 1965 йилга мўлжалланган план муваффақиятли бажарилди.

I.

Депутат ўртоқлар! Ички сиёсат соҳасида бизнинг ишимиз СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик плани юзасидан партия директиваларида қўйилган вазифаларни ҳал қилишга қаратилади. Бу вазифалар давлат фаолиятининг ҳамма томонларини ўз ичига олади ва бутун халқ манфаатларини акс эттиради.

Шу беш йилликда биз:

иқтисодий соҳада — миллий даромадни 38-41 процент ўстиришимиз, саноат ишлаб чиқаришининг ҳажмини 50 процент чамаси кўпайтиришимиз, қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ҳар йилги ўртача хажмини эса бундан олдинги беш йилдагига нисбатан 25 процент кўпайтиришимиз; фан-техникани жадал тараққий эттириш асосида меҳнат унумдорлигини, бутун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини анча оширишимиз лозим;

социал соҳада — аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадларни 30 процент чамаси кўпайтириб, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширишимиз; шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш даражасини ва шароитини янада яқинлаштиришни, жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги чегараларни аста-секин тугата боришни таъминлайдиган бир қанча муҳим чораларни амалга оширишимиз; ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқини ҳормай-толмай мустаҳкамлайберишимиз лозим;

давлат-сиёсий соҳада — Совет Социалистик Республикалари халқларининг дўстлигини ва қардошларча ҳамкорлигини ривожлантираверишимиз; давлатни бошқаришдаги демократик принципларни ривожлантиравеpишимиз, мамлакатнинг хўжалик-сиёсий ҳаётида Советларнинг, республика ва маҳаллий ҳокимият органларининг ролини ошираверишимиз лозим.

Вужудга келган халқаро вазиятни ҳисобга олиб мамлакатимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамламоқ учун бундан буён ҳам барча зарур чораларни кўраверишимиз лозим.

Янги беш йиллик план яқин фурсатда тузилиб бўлади. Ҳукумат бу план лойиҳасини СССР Олий Советининг кўриб чиқиши учун тақдим қилади.

Мамнуният билан шуни қайд қилиш мумкинки, совет халқи 1966 йилга белгиланган топшириқларни муваффақиятли бажармоқда. Саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ўтган ярим йил ичида планда кўзда тутилганига қараганда хийла юксак даражага етказилди. Шу давр ичида пландан ташқари 3 миллиард сўмликдан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. 9 миллиард сўмлик янги асосий фондлар ишга туширилди, лекин шундай бўлса ҳам қурилишнинг боришини қониқарли деб бўлмайди.

КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорлари асосида қишлоқ хўжалик соҳасида ўтказилаётган тадбирлар ижобий натижалар бермоқда. Қишлоқ хўжалик йилининг якунлари қандай бўлишини айтиш вақти ҳали келгани йўқ, албатта. Лекин ҳосил ўтган йилгидан анчагина юқори бўлиши ҳозирнинг ўзида ҳам равшан кўриниб турибди. Чорвачиликни ривожлантиришда кейинги бир ярим йил ичида катта ўзгаришлар рўй берди. Чорвачилик маҳсулоти ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан анча кўпайди; гўшт, сут ва тухум харид қилиш ярим йиллик плани муддатидан олдин бажарилди.

Халқ турмуши даражасидан далолат берувчи муҳим кўрсаткич бўлган чакана товар обороти тез суръатлар билан ўсиб бормоқда. Товар обороти 1965 йилда 10 процент кўпайди, бу эса, бундан олдинги беш йилдаги ҳар йилги ўртача суръатлардан икки баравар ошиқдир; шу йилнинг биринчи ярмида товар обороти ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан яна 9,4 процент ошди.

Бу қисқа якунлар совет халқи беш йилликни яхши бошлаганлигини кўрсатиб турибди.

Энди, депутат ўртоқлар, давлатимиз иқтисодий сиёсатининг асосий проблемаларига тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Саноатнинг, қишлоқ хўжалигининг етакчи тармоқларини ривожлантириш суръатларини жадаллаштиришга эришишдан иборат муҳим вазифа олдимизда турибди. Шу беш йилликда миллий даромадни анча ўстириш билан биз ишлаб чиқариш жамғармаларини тўплашга сарфланаётган миллий даромад ҳиссасини кўпайтирмай туриб, моддий ишлаб чиқаришни кенгайтиришга сарфланаётган капитал маблағларни кўпайтиришимиз мумкин. Шу билан бирга, истеъмол учун фойдаланилаётган миллий даромад миқдори ҳам кўпайтирилаверади.

Директивада белгилаб берилган чораларни муваффақиятли амалга ошириш ишлаб чиқариш жамғармасининг миллий даромаддаги ҳиссасини янада камайтиришимизга имкон беради. Бу эса, совет кишиларининг фаровонлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш имкониятини туғдиради.

Иқтисодий сиёсатнинг ҳозирги босқичдаги муҳим хусусияти шундан иборатки, миллий даромаднинг жамғарилаётган қисмидан қишлоқ хўжалигини ва халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқараётган саноат тармоқларини ривожлантириш учун тобора кўпроқ миқдорда фойдаланилаверади. Ўз-ўзидан равшандирки, бундан оғир саноатга бўлган эътибор сусайтирилади, деган маъно асло келиб чиқмайди. Бутун халқ хўжалигининг моддий негизи бўлган оғир индустрияни илдам ривожлантириш йўли аввалгидек ўтказилаверади. Оғир саноатнинг ўзида ҳам, шунингдек халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқараётган халқ хўжалиги тармоқларида ҳам, айниқса қишлоқ хўжалигида ҳам техника тараққиётини белгилаб бераётган тармоқлар устун даражада ривожлантирилаверади.

Партиянинг истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини жадаллаштиришга ва бу суръатларни ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари билан яқинлаштиришга қаратилган йўлини оғишмай ўтказаберамиз.

Бунинг учун реал имкониятлар вужудга келтирилган. Оғир саноат муваффақиятли ривожланмоқда. Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш учун керакли саноат хом ашёсини ва техникани ишлаб чиқариш кўпайтирилмоқда. Қишлоқ хўжалиги ҳам ўсиш суръатларини тезлаштирмоқда. Дон, чорвачилик маҳсулотлари, техника экинлари ҳосилини етиштириш ўсиб бормоқда. Енгил саноатни ва озиқ-овқат саноатини тезроқ ривожлантира беришимиз зарур. Бу тармоқлар маҳсулот чиқаришни ҳали ҳам етарли равишда кўпайтирмаётир, молларнинг сифатини яхшилашда сусткашлик қилмоқда ва янги буюмлар ишлаб чиқаришни тез ташкил қилмаётир. Бу қолоқликни тугатиш асосий вазифаларимизнинг бири. Ҳозир биз аҳоли учун моллар ишлаб чиқараётган корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш йўлида катта чораларни амалга оширишга киришдик.

Қишлоқ хўжалигини муттасил тез суръатлар билан ривожлантиришни таъминлаш ва унинг суръатларини саноатни ривожлантириш суръатлари билан яқинлаштириш фаолиятимизнинг энг муҳим йўли бўлади. Шу мақсадда қишлоқ хўжалигига сарфланаётган маблағ қарийб икки баравар кўпайтирилади. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига ажратилаётган маблағлар энг кўп иқтисодий самара бериши учун, техникага, ўғитларга, мелиорацияга сарфланган ҳар бир сўмнинг ўрни мумкин қадар тезроқ қопланиши учун лозим бўлган чоралар кўрилажак.

Қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг Марказий Комитетнинг март ва май Пленумларида ишлаб чиқилган кенг программаси қишлоқ хўжалик фанимиз зиммасига катта масъулият юклайди. Олимлардан биз асосий қишлоқ хўжалик экинларини жойлаштиришга, шу экинларнинг ҳосилдорлигини оширишга, техника ва ўғитлардан фойдаланишга доир, мелиорация ишларини амалга оширишга доир асосланган тавсиялар беришларини кутмоқдамиз. Бу ишларни ташкил этиш учун Қишлоқ хўжалик министрлиги жавобгардир. Ҳозир бу министрликнинг ҳам марказдаги, ҳам жойлардаги органлари анча мустаҳкамланди. Уларга кўп масалаларни ҳал қилиш учун ҳуқуқлар бериб қўйилди.

Қишлоқ хўжалик, енгил саноат, озиқ-овқат саноати, гўшт ва сут саноати, савдо министрликлари, Давлат тайёрлаш комитети, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари ҳосилни ўриб-йиғиб олиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш, ташиш, сақлаш чоғида бўладиган нобудгарчиликни кескин суратда камайтиришга ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотини ўз вақтида ва тўла равишда қайта ишлашни таъминлашга эришишлари лозим. Тайёрлаш ва савдо ташкилотларининг техника базасини, аввало, музхоналарни ва омбор хўжалигини кенгайтириш, автомобиль паркини кўпайтириш зарур.

(Давоми туртинчи бетда).

ЮКСАК УНВОН

Етти йиллик планнинг юк ва пассажирлар ташиш, темир йўлларни ривожлантириш ва техникавий жиҳатдан реконструкция қилиш топшириқларини бажаришда эришилган жуда катта муваффақиятлар учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 4 август Фармони билан темир йўл транспорти ходимларидан 47 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди ва Ленин ордени ҳамда «Ўроқ ва Болға» олтин медали топширилади. Бу юксак унвонга сазовор бўлганлар орасида Урта Осиё темир йўли Жиззах йўл дистанцияси (Сирдарё области)нинг йўл мастери Боймирза Пирматов ҳам бор.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи қонуни

СССР ИТТИФОҚ-РЕСПУБЛИКА МАОРИФ МИНИСТРЛИГИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети қарор қилади:

СССР иттифоқ-республика маориф министрлиги тузилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 йил, 3 август.

УКРАИНА ССР ДАВЛАТГА ДОН СОТИШ ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

Украина ССР қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга ғалла сотиш юзасидан 1966 йил учун белгиланган планни (тариқ, гречиха, шоли ва маккажўхоридан ташқари) муваффақиятли бажардилар.

1 августга қадар пландаги 10.100 минг тонна ўрнига 10.188 минг тонна дон харид қилинди. Асосий озиқ-овқат экини бўлган кузги буғдой 8.485 минг тонна ёки планда белгиланганидан 2.635 минг тонна кўп харид қилинди.

Давлатга ғалла сотиш давом этмоқда. (ТАСС).

СОВЕТ—ИРОҚ АХБОРОТИ

Ироқ Республикасининг Бош Министри профессор Абдил Раҳмон Албаззоз бошчилигидаги Ироқ ҳукумат делегацияси Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳукуматининг таклифига биноан 27 июлдан 3 августгача Совет Иттифоқида расмий визит билан меҳмон бўлиб турди.

Меҳмонлар Москвадан ташқари Ленинград ва Бокуга бориб, ўша жойлардаги маданий муассасаларни кўздан кечирдилар, совет халқининг ҳаёти ва ютуқлари билан танишдилар. Ироқ Республикасининг Бош Министри Албаззоз ва унинг ҳамроҳлари СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин билан учрашдилар ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ҳузурида бўлдилар.

Музокаралар натижасида қабул қилинган Совет—Ироқ қўшма ахборотида бундай дейилади: Ҳар иккала томон бир қанча энг муҳим халқаро проблемалар устида ўз фикрларининг бир-бирига яқинлигини мамнуният билан қайд қилдилар. Улар ташқи сиёсатда тинч-тотув яшаш, суверенитетни ҳурматлаш ва бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик принципларига бундан буён ҳам амал қила беришга қатъий аҳд қилиб қўйганликларини билдирадилар.

Томонлар умуман халқаро вазиятни муҳокама қилиб чиқдилар ҳамда империалистик кучларнинг агрессив ҳаракатлари ва уларнинг суверен давлатлар ички ишларига аралашишга тўхтамасдан урина бераётганликлари сабабли сўнгги вақтларда халқаро муносабатлар кескинлашиб қолганлигидан ўзларининг ташвиш тортаётганликларини билдирдилар.

Томонлар бошқа тинчликсевар давлатлар билан биргаликда ана шундай сиёсатга қарши, халқаро кескинликни юмшатиш учун, тинчликни мустаҳкамлаш ва янги жаҳон урушининг олдини олиш учун кураша беришга ўзларининг қаттиқ бел боғлаб қўйганликларини айтдилар.

Томонлар ҳисоблайдиларки, давлатларнинг ички ишларига аралашишга йўл қўймаслик тўғрисида, давлатларнинг мустақиллиги ва суверенитетини муҳофаза этиш ҳақида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XX сессиясида қабул қилинган Декларациянинг барча давлатлар томонидан қатъиян ва оғишмай бажарилиши ҳозирги шароитда айниқса катта аҳамият касб этади.

Ҳар иккала томон Вьетнамга қарши қилинган агрессия натижасида Шарқи-Жанубий Осиёда вужудга келган хатарли аҳволни чуқур ташвиш билан махсус муҳокама қилдилар ҳамда бу агрессия кескинликни кучайтириб юбормоқда, бу эса ер куррасининг бошқа районларидаги аҳволга таъсир қилмаслиги мумкин эмас, деб таъкидладилар. Томонлар Вьетнам халқининг ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш ҳуқуқи дахлсиз эканлигини таъкидлайдилар ҳамда унинг Жанубий Вьетнамда қуролли интервенция қилаётган ажнабий қўшинлар олиб чиқиб кетилсин деган талабини қўллаб-қувватлайдилар. Томонлар Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишлар дарҳол тўхтатилишини ва 1954 йилги Женева битимлари оғишмай бажарилишини талаб қиладилар. Ана шу битимларга мувофиқ, Вьетнам озод, мустақил, бирлашган давлат бўлмоғи керак.

Томонлар Яқин ва Ўрта Шарқдаги аҳволни муҳокама қилдилар ҳамда мустамлакачиларнинг ана шу районда араб халқларининг озодлик ҳаракатларини бостиришга қаратилган кирдикорларини қораладилар.

Томонлар Африкадаги аҳволни муҳокама қилдилар. Улар империалистларнинг Жанубий Родезия, Конгодаги аралашувини, Жанубий Африка Республикасидаги ирқчилик режимининг жиноятларини, шунингдек Португалия мустамлакачиларининг ўзи ғайри-қонуний равишда мустамлака ҳолатида сақлаб келаётган территориялардаги ёвузликларини кескин қоралашдан иборат ўзларининг маълум позицияларини таъкидладилар.

Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг барча мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларациясини тезроқ амалга ошириш учун курашни бундан буён ҳам астойдил давом эттира берадилар.

Томонлар империалистик давлатларнинг Африкадаги мустақил мамлакатларга ўзининг янги мустамлакачиликдан иборат ҳукмронлигини зўрлаб ўтказиш мақсадида ана шу мамлакатларда қўпорувчилик ишларини авжига чиқараётганлигини ҳам қораладилар.

Европадаги аҳвол тўғрисида фикрлашиб олинди. Томонлар халқаро кескинликни юмшатиш ва умумий тинчликни мустаҳкамлаш учун Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш ишига катта аҳамият берадилар.

Улар Германия масаласини тинч йўл билан бартараф этишни Европа хавфсизлигини таъминлаш ишида энг кескин вазифалардан биридир, деб ҳисоблайдилар.

Томонлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставини ҳурматлаш ва унга қатъиян риоя қилиш зарурлигини таъкидладилар.

Улар ядро қуролини тарқатмаслик масалаларида Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикасининг позициялари бир-бирига мос эканлигини уқтирдилар. Томонлар халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланиш муҳимлигини ҳамда қуролсизланиш масалаларига бағишлаб жаҳондаги барча давлатлар иштирокида халқаро конференция чақириш зарурлигини қайд қилдилар. Улар ядро қуролининг ҳамма синовларини тақиқлаш зарурлигини таъкидладилар.

Музокаралар вақтида томонлар Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикаси ўртасидаги муносабатларнинг аҳволи ҳақида фикрлашиб, ташқи сиёсий, иқтисодий, савдо, маданий ва бошқа шакллардаги ҳамкорлик тўла тенг ҳуқуқлилик ва бир-бирини ҳурматлаш асосида муваффақиятли ривожланиб бораётганлигини мамнуният билан қайд қилдилар. Томонлар Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикаси ўртасида барча соҳаларда ўзаро манфаатли алоқаларни бундан буён ҳам ҳар томонлама мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга интилаётганликларини билдирдилар.

Ироқ томони Ироқ Республикасининг мустақиллик ва суверенитетни мустаҳкамлаш, миллий экономикани ривожлантириш йўлидаги курашида ўзига кенг равишда ёрдам ва мадад бераётганлиги учун Ироқ халқи билан ҳукуматининг Совет Иттифоқи халқи билан ҳукуматига билдираётган чуқур ва самимий туйғуларини изҳор қилди.

Совет ва Ироқ томонлари Совет Иттифоқи билан Ироқда ички ривожланиш қандай бораётганлиги ҳақида, шунингдек халқ хўжалигини ривожлантиришнинг яқин фурсатга мўлжалланган планлари тўғрисида бир-бирларини хабардор қилиб қўйдилар.

Томонлар икки мамлакат ўртасида тузилган иқтисодий битимлар қандай бажарилаётганини кўриб чиқдилар ҳамда айниқса профессионал-техника кадрлари тайёрлаш соҳасида шу битимларни бажариш учун кўрилган чоралардан мамнун эканликларини билдирдилар.

Совет Иттифоқи ҳукумати билан Ироқ Республикаси ҳукумати ишонч билдириб айтадиларки, Бош Министр Абдил Раҳмон Албаззоз билан Ироқ делегациясининг Совет Иттифоқига қилган сафари, шунингдек ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муваффақиятли музокараларнинг натижалари Совет Иттифоқи билан Ироқ Республикасининг дўстона муносабатларини ривожлантириш ва яхшилашга катта ҳисса бўлиб қўшилади.

Бош Министр Баззоз Ироқ Республикаси президенти Абдил Раҳмон Муҳаммад Орифнинг расмий визит билан Ироққа ташриф этиш ҳақидаги таклифномасини СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийга топширди. Шунингдек у расмий визит билан Ироқ Республикасига ташриф этиш ҳақида СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигинга таклифнома юборди. Бу таклифлар миннатдорчилик билан қабул қилинди. (ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ

Ё. С. НАСРИДДИНОВА. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

С. Б. НИЯЗБЕКОВ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

Г. С. ДЗОЦЕНИДЗЕ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

М. А. ИСКЕНДЕРОВ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

К. Ф. ИЛЬЯШЕНКО. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

Я. Э. КАЛНБЕРЗИН. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

Т. ҚУЛАТОВ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

М. ХОЛОВ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

Н. Х. АРУТЮНЯН. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

А. ҚИЛИЧЕВ. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

А. А. МЮРИСЕП. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари.

М. П. ГЕОРГАДЗЕ. СССР Олий Совети Президиумининг секретари.

В. И. БОЛЬШУХИН. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

Л. И. БРЕЖНЕВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

С. М. БУДЕННИЙ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

К. Е. ВОРОШИЛОВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

А. Д. ДАНИЯЛОВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

М. ЖАЛОЛОВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

Н. Г. ЕГОРИЧЕВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

В. М. КАВУН. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

А. И. КАСАТКИНА. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

В. И. КОНОТОП. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

Д. А. КУНАЕВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

П. М. МАШЕРОВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

А. И. МИКОЯН. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

З. Н. НУРИЕВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

А. Д. НУТЭТЭГРИНЭ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

И. Г. ПЕТРОВСКИЙ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

З. П. ПУХОВА. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

Ф. А. ТАБЕЕВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

В. С. ТОЛСТИКОВ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

П. Е. ШЕЛЕСТ. СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. ГЕОРГАДЗЕ доклади

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Совети Президиуми олтинчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессиясидан кейин ўтган давр ичида қабул қилинган ва СССР Конституциясига мувофиқ СССР Олий Совети тасдиқлаши лозим бўлган Фармонлар тўғрисида Олий Советга доклад қилишни менга топширди.

СССР Олий Советининг Президиуми 1966 йил 19 мартда «Иттифоқдош республикаларнинг Миллатлар Советидаги вакиллиги нормасини ўзгартириш тўғрисида» Фармон чиқарди. Ҳар бир иттифоқдош республикадан Миллатлар Советига 32 депутат сайланади, деб белгиланди. Бу — мамлакатдаги давлат ҳокимиятининг олий органида иттифоқдош республикаларнинг вакилларини кўпайтиради. Маълумки, СССР Конституциясига мувофиқ, илгари ҳар бир иттифоқдош республикадан Миллатлар Советида 25 депутат бўлар эди. СССР Олий Совети Президиуми бу Фармонни Олий Советнинг тасдиқига ҳавола қилиб, СССР Конституциясининг 35- моддасини ўзгартиришни таклиф этади.

СССР Олий Советининг Президиуми бу йил СССР давлат бошқармасининг янги марказий органларини тузиш тўғрисида икки Фармон қабул қилди.

1966 йил 18 февраль Фармонига биноан, мамлакатда ўрмон хўжалигига раҳбарликни яхшилаш мақсадида СССР Министрлар Советининг иттифоқ-республика ўрмон хўжалиги давлат комитети тузилди. Бу фармоннинг тасдиқланиши СССР Конституциясининг СССР ҳукумати составини белгиловчи 70-моддасига тегишли қўшимча киритишни талаб этади.

Жиноятчиликка қарши курашда жамоат тартибини сақлаш органларининг фаолиятига ягона оператив раҳбарлик қилинишини таъминлаш учун 1966 йил 26 июль Фармонига биноан Жамоат тартибини сақлаш иттифоқ-республика министрлиги тузилди.

Депутат ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети мамлакатда халқ маорифига раҳбарликни янада яхшилаш мақсадида ва иттифоқдош республикаларнинг истакларини эътиборга олиб, СССР иттифоқ-республика маориф министрлигини тузиш тўғрисида қарор қабул қилдилар ва тегишли таклиф билан СССР Олий Совети Президиумига мурожаат қилдилар.

Олий Совет Президиуми бу таклифни ўз навбатида СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этади. Шу муносабат билан «СССР иттифоқ-республика маориф министрлигини тузиш тўғрисида» қуйидаги Қонун лойиҳаси таклиф этилади:

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССР иттифоқ-республика маориф министрлиги тузилсин».

СССР Олий Совети Президиумининг «СССР Жамоат тартибини сақлаш иттифоқ-республика министрлигини тузиш тўғрисида»ги фармони тасдиқланиши ва СССР Маориф министрлиги тузилиши муносабати билан СССР Конституциясининг 78-моддасига қўшимча киритиш зарурати туғилади.

СССР Конституциясига тегишли ўзгартишлар киригиш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси депутатларга тарқатилган.

СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 17 июнда қабул қилган Фармон СССР Олий Советининг депутатлари СССРнинг барча ички авиация линияларида ҳаво транспортидан бепул фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар, деб белгиланди. Маълумки, 1938 йилда СССР Олий Совети депутатларига СССРдаги барча темир йўл ва сув йўлларида бепул қатнаш ҳуқуқи берилган эди. Юқорида айтилган Фармоннинг қабул қилиниши «Депутатларнинг депутатлик бурчларини бажаришлари билан боғлиқ бўлган харажатларини коплаш тўғрисида» 1938 йил 17 январда қабул қилинган СССР Қонунининг 3-моддасига зарур қўшимчалар киритишни талаб этади.

СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 14 март Фармонида ўрта умумий таълим меҳнат политехника мактабларида ўқувчилар ўрта умумий таълим ва политехника таълими ҳамда меҳнат тарбияси оладилар, шарт-шароит мавжуд бўлган тақдирдагина профессионал тайёргарликка эга бўладилар, деб кўзда тутилган эди. Шу муносабат билан «Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳамда СССРда халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ҳақида»ги Қонуннинг 4-моддасига баъзи бир ўзгариш киритилади.

СССР Олий Советининг Президиуми 1966 йил 23 май Фармони билан умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги Қонуннинг 57-моддасига ўзгариш киритган эди. Янги таҳрирдаги бу модда қуйидагиларни белгилайди: ҳарбий хизматчилар ва таълим йиғинларига чақирилган ҳарбий мажбуриятдагилар хизмат бурчларини бажариш вақтида давлатга етказилган моддий зарар учун ҳарбий хизматчиларнинг моддий жавобгарлиги тўғрисидаги Низомга мувофиқ жавобгар бўладилар.

СССР Олий Совети Президиуми ўтган давр ичида маъмурий тартибда солинадиган штрафларни қўллашга доир Фармонлар қабул қилди. Бу — Тошкент шаҳрида паспорт системаси қоидаларини бузганлик учун штраф солиш тартиби тўғрисида 1966 йил 2 июнь Фармони ва ажнабийларнинг ҳамда ҳеч қайси мамлакатнинг граждани бўлмаган шахсларнинг СССР территориясида яшаши, прописка қилиниши ва бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юриши қоидаларини бузганлик учун штраф солиш тартиби тўғрисида 1966 йил 23 июлда чиқарилган Фармонлардир.

1966 йил 23 июлда «СССР территориясида бир жойдан иккинчи жойга кўчиб юриш тўғрисидаги қоидаларнинг ажнабийлар ва ҳеч қайси мамлакатнинг граждани бўлмаган шахслар томонидан қасддан бузилиши учун жиноий жавобгарлик тўғрисида»ги фармон ҳам чиқарилди.

СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 26 июлда «Безорилик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида» Фармон қабул қилди. Безориликка пайини узил-кесил қирқиш зарурлиги тўғрисида меҳнаткашлар, жамоат ташкилотлари ва давлат органларининг жуда кўп истак ва талабларини эътиборга олиб шу Фармон чиқарилди.

Фармонда безорилик ҳаракатлари учун маъмурий ва жиноий жавобгарликни оширишни назарда тутилади. Майда безорилик учун маъмурий таъсир кўрсатиш чораларини жиддий равишда кучайтириш кўзда тутилади. Жумладан, солинадиган штрафларнинг миқдори оширилади, ахлоқ тузатиш ишлари белгиланади, қаттиқроқ режим жорий қилиш шарти билан қамоқ муддати узайтирилади.

Хусусан ашаддий безорилик учун қаттиқроқ жиноий жавобгарлик белгиланиши безориликка қарши курашни кучайтиришга ёрдам беради. Фармонда безорилик тўғрисидаги ишлар юзасидан тергов ўтказиш ва суд қилиш учун қисқа муддатлар белгиланди. Безориликка қарши курашнинг бошқа хилдаги тадбирларини қўлланиш — мукофотлардан, имтиёзли путевкалардан ва ҳоказолардан маҳрум этиш каби чоралар қўлланиш имконияти ҳам кўзда тутилади. Корхона, муассаса, ташкилотларнинг маъмурияти, шунингдек жамоат ташкилотлари бу ишда муҳим роль ўйнаши лозим.

СССР Олий Советининг тасдиқига тақдим этилган Фармон мамлакатимизда жиноятчиликка қарши курашни кучайтиришга ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашга қаратилган.

СССР Олий Совети Президиуми 1965 йил 10 декабрда «Никоҳ аҳдини бекор қилиш тўғрисидаги ишларни судларда қараб чиқиш тартибини бирмунча ўзгартириш тўғрисида» Фармон қабул қилди. Никоҳ аҳдини бекор қилишга доир ишлар ҳақидаги, қарорлар район (шаҳар) халқ судлари томонидан чиқарилади, деб белгиланди. Никоҳ аҳдини бекор қилиш тўғрисида судда иш қўзғатиш ҳақидаги эълонларни маҳаллий газеталарда босиб чиқариш шу Фармонга биноан бекор қилинди.

СССР Олий Совети Президиуми 1966 йил 23 майда чет давлатларнинг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи территориясидаги дипломатик ва консуллик ваколатхоналари тўғрисидаги Низомни тасдиқлади. Шу дамгача амалда бўлган Низом 1927 йилдаёқ қабул қилинган эди. Совет Иттифоқи ва бошқа давлатларнинг халқаро муносабатларида, шунингдек халқаро ҳуқуқда юз берган муҳим ўзгаришлар дипломатик ва консуллик ваколатхоналар тўғрисида янги Низом чиқариш зарурлигини тақозо этди.

Бу Низом СССР территориясидаги дипломатик ва консуллик ваколатхоналарига ўз функцияларини бажаришлари учун кенг имтиёзлар ва имунитетлар яратиб беради. Низомда дипломатик ва консуллик ваколатхоналаридан, шунингдек уларнинг ходимларидан СССРда ва иттифоқдош республикаларда амалда бўлган қонунлар, қарорлар ва қоидаларни ҳурмат қилишни талаб этадиган бир қанча қоидалар бор. Қонунларнинг лойиҳалари депутатларга тарқатилган.

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Совети Президиуми Президиумнинг составини бирмунча кўпайтириш тўғрисидаги таклифни сизнинг муҳокамангизга таклиф этади. СССР Конституциясининг 48-моддасига мувофиқ, СССР Олий Совети Президиумининг состави Олий Совет Президиуми Раиси, Раисининг ўн беш ўринбосари, Президиум секретари ва Олий Совет Президиумининг ўн олти аъзосидан иборатдир.

СССР Олий Совети Президиуми составига СССР Олий Совети Президиумининг ўн олти аъзоси эмас, балки йигирма аъзоси сайланади, деб белгилаш таклиф қилинади. Шундай қилиб, СССР Олий Совети Президиуми составида ўттиз уч киши ўрнига ўттиз етти киши бўлади. Шу муносабат билан СССР Конституциясининг 48-моддасига баъзи ўзгартиш киритиш зарур. Шу масала ҳақидаги Қонун лойиҳаси текстини эълон қилишга ижозат бергайсиз:

«СССР Конституцияси (Асосий қонуни)нинг 48-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиуми составига СССР Олий Совети Президиумининг йигирма аъзоси сайланади, деб белгилансин.

Шунга биноан, СССР Конституциясининг 48-моддасига ўзгартиш киритилсин ва бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«48-модда. СССР Олий Совети ҳар иккала палатанинг қўшма мажлисида СССР Олий Совети Президиумини СССР Олий Совети Президиуми Раиси, ҳар бир иттифоқчи республикадан биттадан — Раисининг ўн беш ўринбосари, Президиум секретари ва СССР Олий Совети Президиумининг йигирма аъзосидан иборат составда сайлайди.

СССР Олий Совети Президиуми ўзининг бутун фаолиятида СССР Олий Советига ҳисобдордир».

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Совети Президиуми сизнинг муҳокамангизга тақдим этилган қонун лойиҳаларини қабул қилишингизни сўрайди.

ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ БУЮК МИЛЛАТ МАЖЛИСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ Н. В. ПОДГОРНИЙ ҲУЗУРИДА БЎЛДИ

Миллат палатаси (мажлиси) раиси Феррух Бозбейли бошчилигида СССР Олий Советининг таклифига мувофиқ расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Туркия Республикаси буюк миллат мажлиси делегацияси 4 августда Кремлда СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорний ҳузурида бўлди.

Н. В. Подгорний билан Феррух Бозбейли ўртасида самимий дўстона суҳбат бўлди.

Суҳбатда Совет томонидан СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси И. В. Спиридонов, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси Ю. И. Палецкис, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, СССР Олий Советининг депутати М. А. Прокофьев бор эди.

Туркиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси Ҳасан Эсат Ишиқ ҳам ҳозир бўлди.

(ТАСС).

СССР парламент группасининг умумий йиғилиши

1966 йил 3 августда СССР парламент группасининг умумий йиғилиши бўлди.

Группа раиси И. В. Спиридонов СССР парламент группасининг 1962 йил 25 апрелдан 1966 йил 3 августгача бўлган давр ичида қилган иши тўғрисида ҳисобот берди. Ҳисобот юзасидан музокараларда А. Ф. Горкин, Ф. Д. Овчаренко ва Г. А. Жуковлар сўзга чиқдилар.

Умумий йиғилиш қабул қилган қарорда комитетнинг кўрсатиб ўтилган давр ичидаги фаолиятини маъқуллади.

Умумий йиғилиш СССР парламент группаси тўғрисидаги низомга бир қанча ўзгартишлар киритишга қарор қилди ва 55 кишидан иборат составда группа комитетини сайлади.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси И. В. Спиридонов СССР парламент группасининг раиси қилиб, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Ю. И. Палецкис раиснинг биринчи ўринбосари қилиб, депутат Н. С. Бонова раис ўринбосари қилиб, депутат В. Л. Кудрявцев секретарь қилиб сайланди.

Шу куниёқ И. В. Спиридонов раислигидаги СССР парламент группаси комитетининг биринчи мажлиси бўлди.

Комитет 11 кишидан: И. В. Спиридонов, Ю. И. Палецкис, Н. С. Бонова, В. Л. Кудрявцев, Б. С. Бурков, Б. Ғ. Ғофуров, М. П. Георгадзе, А. Ф. Горкин, Д. П. Горюнов, Н. Н. Месяцев, Я. В. Пейвелардан иборат составда бюро сайлади.

Комитет мажлисида СССР парламент группаси секцияларининг раислари тасдиқланди. Совет — Англия секциясининг раиси қилиб П. Н. Федосеев, Совет—Бельгия секциясининг раиси қилиб П. В. Кованов, Совет — Италия секциясининг раиси қилиб Ф. Д. Овчаренко, Совет — Мексика секциясининг раиси қилиб М. П. Георгадзе, Совет — Франция секциясининг раиси қилиб Г. А. Жуков ва Совет — Япония секциясининг раиси қилиб Б. Е. Бутома сайланди.

Ўрtоқ А. Н. КОСИГИН нутқи

(Боши иккинчи бетда).

Халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш проблемаси биз учун жуда катта аҳамиятга эга, чунки фан-техника революцияси авж олиб кетган асрда бу соҳада орқада қолиш халқ хўжалиги учун жуда катта нобудгарчиликлар бўлишига олиб келар ва капитализм билан иқтисодий мусобақада суръатларни пасайтириб юбориш бўлур эди. Бу проблемани ҳал қилмоқ учун СССР Министрлар Советининг фан ва техника давлат комитети, СССР Фанлар академияси, илмий тадқиқот муассасалари планли равишда систематик иш олиб боришлари зарур, чунки бу ташкилотларнинг катта ижодкор кучлари ва моддий ресурслари кўп. Олимлар ва мутахассислардан, илмий тадқиқот марказларидан биз катта самарадорлик билан ишлашлари ва халқ хўжалиги учун катта натижалар беришларини кутмоқдамиз.

Лойиҳаларни, илмий режаларни ишлаб чиқишнинг ҳамма босқичларида ва ҳатто уларни саноатнинг ўзида ўзлаштириш ишида илмий, лойиҳалаш, конструкторлик ташкилотлари корхоналар ва қурилишлар билан бир қаторда бевосита қатнашишлари лозим.

Министрликлар экспериментал ишлаб чиқаришни вужудга келтириш тўғрисида, завод лабораторияларининг, олий ўқув юртларидаги проблема ва тармоқ лабораторияларининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари лозим. Чунки бу лабораториялар фан-техника тараққиётининг конкрет вазифаларини ҳал қилишда катта роль ўйнайди.

Электрон-ҳисоблаш техникасини халқ хўжалигида қўлланишга ва информациянинг пухта ишлайдиган системасини ташкил этишга катта аҳамият бермоқдамиз. Ҳозир СССР Госплани ва Марказий Статистика бошқармаси ҳисоблаш марказларининг давлат шохобчаларини ташкил этиш тадбирларини ишлаб чиқмоқдалар.

Ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишни такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилади. Министрликлар ва идоралар саноат ускуналари ва материаллардан фойдаланишнинг илмий жиҳатдан асосланган нормаларини ишлаб чиқишлари зарур. Меҳнатни нормалаш техниканинг эришилган даражасига жавоб берадиган бўлиши ва ишлаб чиқаришни тағин ҳам мукаммалроқ ташкил этишни жорий қилишга ёрдам берадиган бўлиши учун ҳам зарур чоралар кўрилади.

Ишлаб чиқаришда онгли ва юксак даражадаги меҳнат интизоми бўлмаса, ишлаб чиқаришни яхши ташкил этиб бўлмайди, иш бир маромда бормайди, маҳсулот сифатини яхшилаш учун курашиб бўлмайди, хўжаликни тежамли қилиб юритиб бўлмайди. Хўжалик раҳбарлари ва жамоат ташкилотлари меҳнат интизомини мустаҳкамлаш борасида систематик иш олиб боришлари ва интизомни бузувчиларга, прогулчиларга, брак маҳсулот чиқарувчиларга нисбатан тарбиявий чоралар билан бир қаторда маъмурий ва иқтисодий таъсир ўтказиш чораларини ҳам кўришлари лозим.

Баъзи корхоналарда ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишдаги мавжуд камчиликларга индамай қараб туриб бўлмайди, айрим ҳолларда бу камчиликлар хавфсизлик техникасининг ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг амалдаги қоидаларини бузишга олиб келмоқда. Ишлаб чиқаришда меҳнат шароитини яхшилаш тадбирларига давлатимиз ҳар йили каттакатта маблағлар ажратмоқда. Министрликлар ва касаба союз органлари бу соҳада белгиланган планларнинг бажарилишини доимо кузатиб туришлари лозим.

Шуни айтиб ўтиш кераки, КПСС Марказий Комитети ва ҳукуматни капитал қурилишнинг бориши қониқтирмаётир. Капитал қурилиш ва қувватларни ишга тушириш планлари одатда бажарилмай қолмоқда, жуда катта моддий ва молиявий ресурслар узоқ вақт бекор ётқизиб қўйилмоқда, лойиҳалаш иши ҳам лозим бўлган даражада эмас.

Госплан, Госстрой, Моддий-техника таъминоти комитети қувватларни ишга тушириш муддатларига ва ишларнинг ҳажмига мувофиқ капитал қурилишни материаллар билан таъминлашни ва қурилишларни ускуналар билан таъминлашни беш йиллик планни ишлаб чиқишда кўзда тутишлари, қурилишни планлаштиришда ва қурилиш ишларини ташкил этишда бир-бирига мослаштирилган самарали графикларни қўллашлари лозим.

Қурилиш министрликлари ва идоралари, таъминловчи органлар лойиҳа-смета ишларини яхшилашлари, қурилиш ишларининг сифатини ва қурилишларни материал-техника билан ўз вақтида таъминлаб туришни контроль қилишни кучайтиришлари, қурилиш планларининг бажарилишини, ишлаб чиқариш қувватларини энг тез равишда ишга туширишни таъминлашлари мутлақо шарт.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қурилишларни планлаштиришнинг янги системасига ўтказиш, капитал қурилишнинг самарадорлигини ошириш, хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш, бинокорларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш ва ишга туширилиши лозим бўлган объектларни ишга тушириш муддатларини бузганлик учун бинокорларнинг моддий жавобгарлигини ошириш чораларини ишлаб чиқмоқдалар. Бу система бинокорлар коллективларининг қурилиш ишларининг энг тез ва яхши сифатли қилиб бажаришдан манфаатдорлигини оширишга имкон беради.

Бинокорларимизга ўз ишларини планлаштиришнинг аниқ истиқболини кўрсатиб бериш ва қурилаётган объектларни тезроқ ишга туширишни таъминлаш учун ҳамма қурилишлар бўйича капитал қурилишнинг беш йиллик планларини тузиш вазифаси олдимизда турибди. Министрликлар ва идоралар ишга туширилаётган корхоналарда белгиланган қувватларни тезроқ ўзлаштириш чораларини кўришлари лозим.

Мамлакат территориясида ишлаб чиқарувчи кучларни рационал жойлаштириш истиқболларини белгилаб бераётганимизда биз ҳар бир республикани комплекс ривожлантириш вазифаларини ҳам, шунингдек ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш йўли билан республикалараро меҳнат тақсимотини такомиллаштириш вазифаларини ҳам назарда тутамиз. Мана шундай йўл тутиш ишлаб чиқаришни юксак даражада ривожлантиришни, мамлакатимизнинг ҳамма районларида халқ фаровонлигини ва меҳнат унумдорлигини юксак даражада оширишни таъминлайди.

Моддий ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишни яхшилаш, мамлакатда ишлаб чиқарувчи кучларни рационал жойлаштириш, иқтисодий имкониятлардан тўғри ва тўлиқ фойдаланиш ижтимоий меҳнат унумдорлигини анча ўстиришни таъминлашга имкон беради.

Мамлакатимизда социализм тантана қилганлиги инсон шахсининг озод қилинганлигидан далолат беради, совет кишиларининг моддий ва маданий эҳтиёжларини тўхтовсиз ўстиришга йўл очиб бермоқда. Юксак меҳнат унумдорлигига эришилган тақдирдагина шу эҳтиёжларни тўла қондириш мумкин. Фақат шу асосдагина социалистик ишлаб чиқариш усули капитализмга нисбатан бўлган ўзининг барча афзалликларини ишга солиши мумкин. Халқни тўла равишда фаровон қилишнинг ва шахсни ҳар томонлама ривожлантиришнинг бундан бошқа йўли йўқ ва бўлиши мумкин эмас.

Министрликлар ва идоралар, Фанлар академияси, илмий муассасалар, хўжалик ташкилотлари ва корхоналар мамлакатимизда энг юксак даражадаги меҳнат унумдорлигига эришмоқ учун ҳормай-толмай ишлашлари лозим. Бу вазифанинг ҳал қилиниши фақат иқтисодий аҳамиятгагина эга бўлиб қолмасдан, шу билан бирга жуда катта сиёсий ва халқаро аҳамиятга ҳам эга бўлади.

II.

Депутат ўртоқлар! Мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантиришнинг партия ва ҳукумат белгилаб берган катта программасининг бажарилиши хўжаликка раҳбарлик қилишнинг планлаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги методлари қанчалик планли равишда ва пухта жорий қилина боришига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Бир қанча тармоқларда хўжалик ислоҳотини амалда ўтказишга киришдик. Хўжалик ислоҳоти аста-секин халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ўтказилиши лозим. Янги системага ўтказилган корхоналар бир маромда ишлаб турибди, план топшириқларини муваффақиятли бажармоқда, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини сезиларли равишда оширди.

Хўжаликни юритишнинг янги системасини тўла равишда амалга оширмоқ учун ҳали кўп иш қилишимиз керак, албатта. Иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш — мураккаб иш. Бу ишда қийинчиликлар бўлмаслиги мумкин эмас. Иқтисодий ислоҳотни ўтказиш билан алоқадор бўлган бир қанча масалаларни ҳал қилишда баъзан маълум даражада консерватизм ва қайсарлик ҳоллари рўй бермоқда.

Иқтисодий имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, раҳбарликнинг иқтисодий методларини кучайтириш партиянинг хўжалик сиёсатини ҳозирги босқичда амалга оширишнинг асосий шарти эканлигини унутмаслик керак. Ишга идоранинг тор манфаати нуқтаи назаридан қарашни тиклаш, расмий маъмуриятчилик қилиш ва корхоналарнинг фаолиятидаги майда-чуйда ишларни ҳам юқоридан туриб белгилаб бериш йўлидаги уринишларга асло йўл қўймаслик керак.

Биз министрликларнинг иш методлари ва услубини доимо такомиллаштириб боришимиз лозим. Министрликлар корхоналарга, қурилишларга ва ташкилотларга ишнинг ҳақиқий аҳволини чуқур билиш асосида раҳбарлик қилишлари керак. Бунда министрликлар жойлардан турли маълумотлар ва ахборотларни ортиқча талаб қилаберишга йўл қўймасликлари зарур.

Министрликлар — халқ хўжалиги тармоқларини бошқариш штабларидир. Биз министрлар билан идора раҳбарларига, бош бошқарма бошлиқларига катта ҳуқуқлар берар эканмиз, уларга нисбатан талабчанликни оширамиз, ўз зиммаларига юклатилган вазифаларнинг бажарилиши учун уларнинг масъулиятини кучайтирамиз. План топшириқларининг, шартномадаги мажбуриятларнинг ва хўжалик қурилиши соҳасида қабул қилинган қарорларнинг аниқ ва сўзсиз бажарилишига эришиш лозим. Министрликлар ўзларига қарашли тармоқларнинг ривожланиши учун тўла жавоб берадилар.

Хўжалик кадрларимизга иқтисодий билимларни ўргатишга, уларни хўжалик масалаларини ҳал этишга янгича муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашга кўпроқ эътибор бериш керак. Раҳбарлик лавозимларига янги вазифаларни бажаришга лаёқатли ва ўзларининг халқ олдидаги масъулиятини тушунган муносиб, серғайрат, ташаббускор кишилар тайинланиши лозим.

Хўжалик реформасини амалга оширишнинг муваффақияти, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги кўп жиҳатдан материал-техника таъминоти органларининг пухта ишлашига боғлиқ бўлади. Материал-техника таъминоти системасини такомиллаштириш, асбоб-ускуналарнинг, материалларнинг ва ярим фабрикатларнинг оммавий турларини улгуржи савдо қилишга аста-секин ўтиш юзасидан катта иш қилишимиз керак. Давлат материал-техника таъминоти комитети ва министрликлар корхоналар ўртасидаги бевосита хўжалик алоқаларини бутун чоралар билан ривожлантириб боришлари лозим.

Госплан ва материал-техника таъминоти давлат комитети корхоналарда ва таъминот-реализация ташкилотларида хом ашё ва материаллар запасларининг асосланган нормативларини ишлаб чиқишлари ҳамда корхоналарнинг бир маромда ва узлуксиз ишлашини таъминлаш мақсадида ана шундай запасларни вужудга келтириш чораларини кўришлари керак. Бу чора планларимизнинг барқарор ва стабил бўлишига ёрдам беради.

Иқтисодий ислоҳот ўтказилаётганлиги, корхоналарнинг хўжалик мустақиллиги кенгайтирилаётганлиги муносабати билан банклар ва молия системасидаги баъзи органларнинг иш характери ўзгартирилиши керак. Молия ва кредит органлари молиявий контролни амалга ошириш билангина чекланиб қолмай, шу билан бирга саноат ва савдо корхоналарининг коммерция фаолиятини яхшилашга актив таъсир ўтказишлари лозим. Банк ресурсларини мақсадга жуда мувофиқ қилиб фойдаланиш ва кредитдан прогрессив ишлаб чиқаришларни, маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини ривожлантириш учун, маблағларнинг оборотини жадаллаштириш ва корхоналарнинг даромад беришини кўпайтириш учун фойдаланиш вазифаси биринчи ўринга қўйилмоқда.

Хўжалик юритишнинг янги методларига ўтилаётганлиги нархларнинг хўжаликка раҳбарлик қилиш умумий системасидаги аҳамиятини оширади. Саноат маҳсулотининг ҳозир амалда бўлган улгуржи нархлари кўп ҳолларда янги талабларга мос келмаяпти. Шу сабабли улгуржи нархларни қайта кўриб чиқиш муҳим тадбирлардан бири бўлади.

Янги улгуржи нархлар шундай шарт-шароитларни вужудга келтириб бериши керакки, бунда нормал ишлаб турган ҳар бир корхона тўла хўжалик ҳисоби асосида ривожланадиган, хўжалик юритишга баҳо беришнинг энг муҳим мезонлари — фойда ва рентабеллик корхона ишининг ҳақиқий даражасини аниқроқ акс эттирадиган бўлсин, улгуржи нархлар маҳсулот сифатини ва унинг техникавий даражасини оширишни ҳамда маҳсулот турларини узлуксиз янгилаб боришни рағбатлантириши лозим.

Ҳукумат нархларни маҳсулот ишлаб чиқариш учун қилинадиган ижтимоий зарурий харажатларга яқинлаштириш ва бу нархлардан ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг таъсирчан воситаси сифатида фойдаланишни кўзда тутиб, нархларни такомиллаштиришга катта эътибор беради.

КПСС Марказий Комитетининг март ва сентябрь Пленумлари ишлаб чиққан ҳамда КПСС XXIII съезди маъқуллаган йўлни, яъни халқ хўжалигига раҳбарликни такомиллаштиришга қаратилган йўлни ҳукумат оғишмай амалга ошириб боради. корхоналарни ва хўжаликнинг бутун-бутун тармоқларини социализмнинг объектив иқтисодий қонунларига мос бўлиб тушувчи янги иш шароитларига изчиллик билан ўтказа боради. Бу тадбир планли социалистик хўжалик системаси афзалликларидан тўлиқроқ фойдаланиш, халқ хўжалигимизни янада жадалроқ ривожлантириш имконини беради.

III.

Депутат ўртоқлар, партия съездининг Директиваларида ушбу беш йилликда совет халқининг моддий фаровонлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш кўзда тутилган.

Меҳнатга қараб тўланадиган ҳақни кўпайтириш аҳоли даромадларини кўпайтиришнинг асосий манбаи бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. КПСС Марказий Комитети билан ҳукумат меҳнатга ҳақ тўлашнинг рағбатлантирувчилик ролини янада кучайтиришга қаратилган йўлни ўтказа берадилар ва ишчилар билан хизматчиларнинг иш ҳақи системасини ва колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш системасини янада такомиллаштириш чораларини кўраберадилар.

Ходимларнинг моддий манфаатдорлигини кучайтириш билан айни маҳалда топширилган иш учун уларнинг моддий жавобгарлигини ошириш ҳам керак. Бу — меҳнатга қараб тақсимлаш принципининг бир-бири билан боғлиқ бўлган икки томонидир.

Янги беш йилликда корхоналарнинг мукофот фондлари ходимлар иш ҳақини ўстириш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашнинг муҳим қўшимча манбаи бўлади. Министрликлар билан идоралар иқтисодий жиҳатдан асосланган ва шу асосда ана шу фондлар таркиб топадиган стабил нормативларни ишлаб чиқиш соҳасида катта иш қилишлари керак.

Беш йиллик планни тузиш вақтида Госплан, министрликлар ва идоралар ишлаб чиқарилаётган моддий неъматлар миқдорини кўпайтиришга, меҳнат унумдорлигини ўстиришга ва ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишга, кўрсатиладиган хизматларни кенгайтиришга ҳамда меҳнаткашлар ўз иш ҳақларига сотиб олиши мумкин бўлган товарларни кўпайтиришга таянган ҳолда иш ҳақини оширишгина пухта ва барқарор иш бўлади деган фикрга асосланадилар.

Ижтимоий истеъмол фондларини анчагина кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Аҳоли пул даромадларининг кўпайиши ички бозорнинг ҳажмини кенгайтиради. Шу сабабли харидорларнинг ўсиб бораётган эҳтиёжи билан ишлаб чиқаришни кўпайтиришни ва халқ истеъмоли товарларини сотишни зарур тарзда мувофиқлаштиришни таъминлаш алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Аҳоли учун моллар ишлаб чиқарувчи министрликларнинг ва савдо министрлигининг роли ҳамда масъулияти ҳар қачонгидан ҳам ўсмоқда. Улар истеъмол моллари бозорининг ҳолати учун, аҳоли эҳтиёжининг қондирилиши учун жавоб берадилар.

Ҳозир бизнинг савдомиз ҳаёт талабларидан анча орқада қолмоқда. Бу қолоқликни тугатмоқ учун савдо ходимлари молларга бўлган талабни яхшироқ ўрганишлари ва бевосита заказлар бериш системаси ёрдамида маҳсулот турларини кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва янги моллар ишлаб чиқаришни ташкил этиш мақсадида корхоналарга таъсир ўтказишлари керак. Ҳозир саноатдан ва савдодан талаб қилинаётган нарса шуки, маҳсулотнинг сифати юксак бўлсин, ташқи безаги кўркам, ўрами ихчам бўлсин, янги молларни реклама қилиш яхшилансин.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳаси халқ хўжалигидаги бошқа кўпгина тармоқлардан кўра тезроқ ривожлантирилади. Бизнинг машинасозлигимиз бу тармоқни замонавий машиналар ва ускуналар билан таъминлаб бериши лозим.

Партиямиз Марказий Комитети билан ҳукумат уй-жой қурилиши кенг программасини амалга оширишни халқ турмушини яхшилашнинг энг муҳим соҳаларидан бири деб ҳисоблайдилар. Уй-жой қурилишига қилинадиган харажатларнинг асосий қисмини давлат ўз зиммасига олади. Шу билан бирга уй-жой қуриш кооперациясини бутун чоралар билан ривожлантириш, гражданларнинг ўз маблағларига ҳамда давлат кредити ёрдами билан якка тартибда уй-жой қуриб олишларига кўмаклашиш керак. Ҳамма лойиҳалаш ва қурилиш ташкилотлари уй-жой қурилиши сифатини оширишга, квартираларни яхшироқ планлаштиришга, аҳолига зарур қулайликларни яратиб беришга алоҳида эътибор беришлари керак.

Қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини янада юксалтириш соҳасида катта-катта чораларни кўриш кўзда тутилмоқда. Колхозчилар меҳнатига ой сайин гарантияланган миқдорда ҳақ тўлаб туришни жорий этиш бу соҳада катта роль ўйнайди. Шуни айтиш керакки, колхоз ва колхозчиларнинг даромадларини ошириш соҳасида кўрилаётган чоралар ҳозирнинг ўзидаёқ яхши натижалар бермоқда. 1965 йилда колхозларнинг ижтимоий хўжалиги даромадларидан колхозчилар меҳнатига тўланган ҳақ шундан аввалги йилдагига нисбатан 18 процент кўпайди, 1966 йилнинг биринчи ярмида эса ўтган йилнинг шу давридагига қараганда яна 20 процент ошди.

Аҳолининг умумий таълим ва маданий-техникавий савиясини ошириш муҳим социал проблемадир. Мактабларнинг таълим-моддий базасини анчагина мустаҳкамлаш учун маблағлар ажратиб берилмоқда. Профессионал-техника билим юртларига қабул қилиш кенгайтирилади. Олий ва ўрта махсус таълим янада ривожлантирилади.

Мавжуд ҳафталик иш вақтини сақлаб қолган ҳолда ишчи ва хизматчиларни икки дам олиш кунли бўлгани ҳолда беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш соҳасида бошланган иш меҳнаткашларнинг маданий даражасини ошириш ва экономикани ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга бўлади. Мамлакатнинг айрим районлари ва халқ хўжалигининг айрим тармоқлари бўйича беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш муддатлари белгиланади. Беш кунлик иш ҳафтасига муваффақиятли ўтиш учун корхоналар, министрликлар, идоралар, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг жиддий равишда ташкилий ва иқтисодий тайёргарлик олиб боришни талаб қилинади.

Бизнинг мамлакатимизда маданият ва санъат муассасалари тармоғи кенг ривож топган. Беш йиллик планда театрлар, кино, кутубхона, клублар қуришни, бундай муассасаларни айниқса қишлоқ жойларда қуришни давом эттириш кўзда тутилади.

Соғлиқни сақлаш соҳасида касалликларнинг олдини олишни яхшилаш, шаҳар ва қишлоқ аҳолисига медицина ёрдами кўрсатишни ташкил этиш сифати ва маданиятини ошириш юзасидан, шунингдек замонавий ихтисослаштирилган даволаш муассасалари қуриш юзасидан зарур тадбирларни амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Ишлаб чиқаришда хотин-қизлар меҳнатини бутун чоралар билан енгиллаштириб, болалар муассасалари тармоғини, умумий овқатланиш корхоналари ва маиший хизмат шохобчаларини кенгайтириб, шу тариқа хотин-қизларнинг мамлакатнинг хўжалик, сиёсий ва маданий ҳаётида актив иштирок этиши учун кўпроқ имкониятлар яратиб бериш чоралари бундан буён ҳам кўрила беради.

Совет кишиларининг моддий эҳтиёжлари ва маънавий талаблари тўхтовсиз ўсиб боради. Биз бу талаб ва эҳтиёжларни тўла қондириш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилишни ўзимизнинг биринчи даражали бурчимиз деб биламиз.

IV.

Депутат ўртоқлар! Биз ҳал қилишимиз лозим бўлган катта хўжалик ва социал вазифалар партиямизнинг социалистик демократияни янада ривожлантиришга қаратилган йўлини изчиллик билан ўтказишга чамбарчас боғлангандир.

Коммунистик жамият қуриш сммаснинг ижтимоий-сиёсий активлиги муттасил ўсиб боришини тақозо этади. Ленин халқ оммасини давлат ва ишлаб чиқаришни идора этишга бевосита қатнаштиришни Совет ҳокимиятининг энг муҳим вазифаси деб билган эди.

Жамиятимизнинг социал-сиёсий бирлиги, меҳнаткашлар моддий ва маданий турмуш даражасининг ўсиши совет кишиларининг ижодий активлиги учун катта имкониятлар очиб бермоқда.

Қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасида амалга оширилаётган тадбирлар ва ўтказилаётган иқтисодий ислоҳот корхоналарда, қурилишларда, колхоз ва совхозларда, давлат ва хўжалик бошқармасининг барча бўғинларида социалистик демократияни янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтирмоқда. Демократиянинг ривожлантирилиши, ўз навбатида, ислоҳотни жадал амалга оширишга ва хўжалик фаолиятининг самарадорлигини оширишга кўмаклашади.

Мамлакат иқтисодий ҳаётида рўй бераётган ўзгаришлар муносабати билан хўжалик соҳасидаги қонунларни такомиллаштириш учун кўп иш қилиш керак. Саноат министрликлари тўғрисидаги низом ҳозир ишлаб чиқилмоқда ва яқин вақт ичида тасдиқланади. Министрликлар халқ хўжалигини ва аҳолини саноат маҳсулоти билан таъминлаш учун тўла жавобгар бўладилар, деб кўзда тутилмоқда. Хўжаликни идора қилишнинг турли бўғинлари фаолиятини йўлга қўювчи ва хўжалик органларининг ўзаро муносабатларини раҳбарликнинг иқтисодий методларидан фойдаланган ҳолда тартиблаштириб турувчи ҳуқуқий нормаларни тартибга солиш чоралари кўрилади.

Биз ўз жамиятимизда уюшқоқликни бутун чоралар билан оширишимиз, интизомни ва ҳуқуқ-тартиботларни мустаҳкамлашимиз лозим. Бу соҳада кейинги вақтларда анчагина иш қилинди. Бизнинг давлатимиз совет гражданларининг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга биринчи даражали аҳамият бермоқда. Шу билан бирга давлат ҳар бир мансабдор шахсдан, ҳар бир граждандан ўзларининг жамият олдидаги бурчларини оғишмай бажаришларини талаб қилади.

Давлат ва гражданларнинг манфаатларини муҳофаза қилиш суд органлари фаолиятини ва қонунчилик устидан прокурорлик назоратини яхшилашни талаб қилади.

Қонунчиликни, уюшқоқликни ва интизомни таъминлашда халқ контроли муҳим роль ўйнаши керак. Халқ контроли методларини такомиллаштиришга, унда давлат ва жамоат асосларини тўғри қўшиб олиб боришга зарур даражада эътибор берилади.

Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетлари ролини ошириш учун кейинги вақтларда КПСС Марказий Комитети билан ҳукумат кўп иш қилдилар. Бу — ўзининг ижобий натижаларини берди. Бироқ, давлат ҳокимияти барча маҳаллий органларининг фаолияти ҳозирги вазифаларга жавоб бериши учун ҳали кўп иш қилишимиз керак. Уларнинг халқ хўжалигини ривожлантиришдаги, халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий даражасини янада юксалтиришдаги, аҳолига маиший хизмат кўрсатишдаги, совет гражданларининг ҳуқуқларини муҳофаза қилишдаги ташкилотчилик ролини кучайтириш лозим. Совет органлари фаолиятида иш натижаларини ҳаммага маълум қилиб туриш, мансабдор шахсларнинг ҳисоб бериши, масалаларни ҳал этишга кенг жамоатчиликни жалб этиш зарурдир.

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Совети тузган ва кенг доирадаги социал-иқтисодий ҳамда сиёсий проблемалар билан шуғулланадиган янги комиссиялар давлат турмуши ва ижтимоий турмушнинг кўп жиҳатларига таъсир ўтказиши турган гап. Биз аминмизки, бу комиссияларнинг иши мамлакатимиз олдида турган вазифаларни бажаришга ёрдам беради.

Бизнинг хўжалик, социал, сиёсий, маданий соҳалардаги вазифаларимиз чиндан ҳам улкан ва мураккаб вазифалардир. Марксизм-ленинизм ғоялари, халқимизнинг синалган раҳбари ва ташкилотчиси — Коммунистик партиянинг доно сиёсати халқимизга кучқувват ва азимкорлик бахш этмоқда. Совет ҳокимияти миллион-миллион меҳнаткашларнинг — ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг мамлакатни идора этишга онгли равишда актив қатнашувига таянади. Бу — коммунистик қурилишдаги барча муваффақиятларимизнинг негизидир.

V.

Депутат ўртоқлар!

Энди Совет ҳукуматининг ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятининг баъзи масалалари ҳақида СССР Олий Советига гапириб ўтишга ижозат бергайсиз. Ташқи сиёсатимиз КПСС XXIII съезди ишлаб чиққан ҳамда бошқа социалистик мамлакатлар билан биргаликда социализм ва коммунизм қуриш учун қулай халқаро шароитни таъминлаб беришни ўзига мақсад қилиб олган йўлга асосланмоқда.

Бу — социалистик мамлакатларнинг бирлигина ва жипслигини, уларнинг дўстлиги ва қардошлигини мустаҳкамлаш йўлидир.

Бу — ўзининг миллий озодлиги учун курашаётган халқларни қўллаб-қувватлаш, ёш мустақил давлатлар билан ҳамкорликни ҳар томонлама ривожлантириш йўлидир.

Бу — турли социал тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш принципларини барқарор қилиш, империализмнинг агрессив кучларига кескин зарба бериш, янги жаҳон урушининг олдини олиш йўлидир.

Совет Иттифоқининг давлат манфаатларини таъминлаш қардош социалистик давлатларга нисбатан, тинчлик ва демократия учун, миллий ва социал озодлик учун кураш олиб бораётган барча мамлакатларнинг меҳнаткашларига нисбатан интернационал бурчимизни бажариш билан узвий равишда қўшиб олиб борилмоқда.

Социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги ижтимоий тараққиётнинг энг қудратли кучидир, умумий тинчликнинг асосий таянчидир. Ер куррасининг турли районларида социалистик тузум мустаҳкам ўрнашиб олди, шу сабабли Совет Иттифоқининг куч-ғайрати қардош халқларга самарали мадад беришга муттасил қаратилмоқда.

Европада бизнинг мамлакатимиз билан Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Румыния Социалистик Республикаси, Чехословакия Социалистик Республикаси, Югославия Социалистик Федератив Республикаси ўртасидаги қардошлик, дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик алоқалари тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

Осиёда Совет Иттифоқининг Монголия Халқ Республикаси, демократик негизларда миллий бирлашиш учун кураш олиб бораётган Корея Халқ Демократик Республикаси билан, қаҳрамон Вьетнам Демократик Республикаси билан қардошларча дўстлиги ва қалин ҳамкорлиги мустаҳкамланиб бормоқда. Ҳозир вужудга келган вазиятда бизнинг Вьетнам халқи билан жанговар дўстлигимиз империалистик агрессияни даф қилмоқ учун, муштарак буюк революцион ишимизнинг тантана қилиши учун алоҳида аҳамиятга эга.

Латин Америкасида Куба халқи мураккаб шароитда, Америка империализми иғвогарликлар қилаётган вазиятда янги жамият қуриш учун курашмоқда. Бу курашда биз революцион Кубани қизғин қўллаб-қувватламоқдамиз. Совет Иттифоқининг, социалистик мамлакатларнинг халқлари, барча прогрессив кишилар қардош Куба халқига хайрихоҳлик қилмоқдалар.

Интернационализм принципларига, тўла тенглик, бир-бирларининг суверенитетини ва миллий манфаатларини ҳурматлаш, ўртоқларча ўзаро ёрдамлашиш асосида социалистик мамлакатлар билан ҳамкорликни янада ривожлантирмоқ учун Совет ҳукумати ҳамма чораларни кўраверади. Сиёсий, ҳарбий, иқтисодий ва бошқа соҳаларда ҳамма жиҳатдан ва ҳамма формаларда қилинаётган бу ҳамкорликни мустаҳкамлайверамиз.

Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг яқинда Бухарестда бўлиб ўтган кенгаши якунларини ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида аъзо бўлган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари раҳбарлари ва ҳукуматларининг бошлиқлари учрашувининг якунларини КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати юксак даражада баҳоламоқдалар. Шу кенгашларда қатнашган ҳамма мамлакатларнинг делегациялари социалистик ҳамдўстликни бундан буён ҳам мустаҳкамлашга ўзларининг якдиллик билан интилаётганликларини намойиш қилдилар.

Қардош мамлакатларнинг кенгайиб бораётган иқтисодий ва техникавий ҳамкорлиги бу ишда жуда катта роль ўйнаши лозим. Совет ҳукумати миллий ва интернационал манфаатларни бир-бирига қўшиб олиб бориб, барча социалистик мамлакатлар билан ҳар томонлама иқтисодий ҳамкорликни ва савдо-сотиқни янада ривожлантиришга муттасил интилаверади.

Хитой Халқ Республикаси билан ҳам жипслик ва ҳар томонлама ҳамкорлик таъминланганида, социалистик ҳамдўстликнинг жаҳон майдонидаги позицияси тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланган бўлур эди. Хитой Халқ Республикаси билан муносабатларни йўлга қўйишга қаратилган бизнинг ҳамма уринишларимиз, афсуски, натижасиз бўлиб қолмоқда.

Хитойнинг раҳбар арбоблари ва Хитой матбуоти КПССга ва СССРга систематик равишда қарши чиқмоқдалар. Бу чиқишлар партиямиз ва давлатимиз йўлининг моҳиятини бузиб кўрсатмоқда ва воқеликни заррача акс эттираётгани йўқ. Хитой пропагандаси, айниқса кейинги вақтларда, империализмга қарши кураш тўғрисида гапиришни давом эттириб, асосан тобора кўпроқ КПССга ва Совет Иттифоқига ҳужум қилмоқда ва ҳаммага очиқ кўриниб турибдики, бу билан у, Америка империалистларига катта хизмат кўрсатмоқда.

Совет — Хитой муносабатларида вужудга келган кескинлик жаҳон социалистик системасининг ичидаги социалистик муносабатлар табиатига зид эканлигига КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ишончи комил. Совет ҳукумати Хитой Халқ Республикасига нисбатан ўзининг сиёсатида бундан буён ҳам партиямиз ва халқимизнинг халқ Хитой билан дўстлик муносабатларини ва бирликни марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принциплари асосида тиклашга астойдил интилаётганликларига таяниб иш олиб бораверади. Бу позиция социалистик мамлакатларнинг манфаатларига, шу жумладан, Хитой халқининг манфаатларига ҳам, империализмга қарши, тинчлик ва социал тараққиёт учун муштарак кураш манфаатларига мос бўлиб тушади.

Социалистик ҳамдўстлик бутун жаҳон сиёсатининг ҳал қилувчи факторн бўлиб қолмоқда. КПССнинг ўзгармас йўлига мувофиқ, Совет ҳукумати қардошларча ҳамдўстлигимизнинг қудрати ва таъсири ўсиб ва мустаҳкамланиб бориши учун ўзининг бутун куч-ғайратини сарфлайверади. Совет ҳукумати буни ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб билади.

Совет давлатининг ташқи сиёсати фаолиятидаги яна муҳим йўналиш шундан иборатки, биз Осиё, Африка ва Латин Америкаси мамлакатларидаги миллий озодлик ҳаракатига мадад бермоқдамиз. Мустамлакачилик асоратидан қутулиш учун кураш олиб бораётган халқларга актив ёрдам кўрсата беришни Совет Иттифоқи ўзининг бурчи деб ҳисоблайди. Бу халқлар шунга амин бўлишлари мумкинки, бизнинг мамлакатимиз уларнинг одилона ишини қўллаб-қувватлашни кучайтираверади.

Ўз миллий мустақиллигини мустаҳкамламоқ учун курашаётган ёш давлатлар билан муносабатларни ривожлантириш катта аҳамиятга эга. Шу давлатларнинг кўпчилиги империалистик блокларга қўшилмаслик сиёсатини ўтказиб келмоқда, биз эса бу сиёсатга ҳурмат билан қарамоқдамиз. Бир қанча катта халқаро проблемаларда Совет Иттифоқининг позицияси билан ривожланаётган мамлакатларнинг позицияси бир-бирига яқинлигини ҳисобга олиб, Совет ҳукумати тинчлик ва антиимпериалистик фронтни кенгайтириш манфаатларини кўзлаган ҳолда, шу мамлакатлар билан яқин алоқада бўлишни давом эттираверади. Совет Иттифоқи Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ҳамма давлатлар билан дўстлик муносабатларини ривожлантира беришга тайёр. Шу билан бирга, биз нокапиталистик ривожланиш йўлини танлаб олган халқларга биринчи галда хайрихоҳ эканлигимизни яшираётганимиз йўқ.

Ривожланаётган давлатлар билан иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган йўлимиз ўзгармай қолаверади. Биз улар билан шундай ҳамкорлик қила берамизки, бу ҳамкорлик шу давлатларнинг миллий экономикасини мустаҳкамлашга олиб келаверади, уларнинг ташқи сиёсатда мустақил йўл тутишига ёрдам беради ва айни вақтда Совет Иттифоқининг иқтисодий манфаатларига ҳам мос кела беради.

Яқин Шарқда биз Бирлашган Араб Республикаси билан дўстлик ва кенг ҳамкорлик муносабатларини боғлаб олдик. Совет Иттифоқи бу дўстликни янада мустаҳкамлашга интила беради. Бирлашган Араб Республикаси билан қилаётган ҳамкорлигимизга катта аҳамият бермоқдамиз, унинг сиёсати империализмга қарши фронтни жипслаштиришнинг, тинчликни мустаҳкамлашнинг муҳим омилидир.

Мустамлакачиликнинг оғир меросини бартараф қилмоқ учун курашаётган Жазоир Халқ Демократик Республикаси билан Совет Иттифоқи дўстликни ривожлантира беради. Бизнинг мамлакатимиз миллий мустақилликни мустаҳкамлашга ва социал тараққиётга эришишга интилаётган Сурия Араб Республикасини, Ироқ Республикасини ва бошқа араб мамлакатларини қўллаб-қувватлай беради.

Совет Иттифоқи Африканинг мустақил давлатлари билан дўстлик алоқаларини ривожлантиришга интилмоқда. Гвинея, Мали, Конго (Браззавиль) ва Африкадаги бошқа бир қанча мамлакатлар билан яхши муносабатлар боғлаб олдик. Африка халқларининг мустақиллигини мустаҳкамлашга, уларнинг империализмга қарши олиб бораётган курашдаги жипслашувига бундан буён ҳам кўмаклашаверамиз.

Жанубий ва Шарқи-Жанубий Осиёдаги бир қанча давлатлар билан алоқаларни кенгайтиришни Совет Иттифоқи ўз ташқи сиёсатининг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблайди. Ҳиндистон билан сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳалардаги муносабатларимиз ҳар томонлама ва энг дўстона муносабат бўлиб қолди. Бу муносабатлар замон синовидан ўтди. Ҳар иккала мамлакатимизнинг манфаатларига мос бўлиб тушаётган бу муносабатлар Ҳиндистоннинг мустақил миллий экономикасини, аввало шу экономиканинг асоси бўлган давлат секторини мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Бирма билан дўстлик муносабатларини бундан буён ҳам мустаҳкамлай берамиз. Покистон билан муносабатларимизнинг яхшиланаётганлиги бизни мамнун қилмоқда. Совет Иттифоқи Совет — Покистон алоқаларини кенгайтирмоқ учун яна чора-тадбирлар кўриш ниятидадир.

Ҳиндистон билан Покистоннинг тинчликни сақлаб қолишдан ва кескинликни юмшатишга эришишдан муштарак равишда манфаатдорлиги Тошкент конференциясининг қарорларини амалга оширишга ёрдам беради, деб умид қиламиз. Бу қарорлар Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларга ҳозирдаёқ яхши таъсир ўтказганлигини кўриб турибмиз, бу қарорларни изчиллик билан амалга ошира бериш ҳар иккала мамлакат халқларига ва халқаро хавфсизлик ишига фойда етказган бўлур эди.

Совет Иттифоқи Латин Америкасидаги давлатлар билан муносабатларни кенгайтириш, улар билан сиёсий алоқаларни, савдо алоқаларини ва бошқа алоқаларни ривожлантириш йўлларини қидира беради.

Совет Иттифоқининг капиталистик мамлакатлар билан муносабатлари Совет Иттифоқининг ташқи сиёсат соҳасидаги фаолиятининг муҳим жиҳатидир. Биз тинч-тотув яшаш принципларига асосланиб, шу муносабатларни ривожлантира беришга тайёрмиз. Ҳозирги замон шароитида тинч-тотув яшаш бир бирига қарама-қарши системалардаги мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларда тобора кўпроқ объектив зарурат бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги вақтда халқаро вазият мураккаб вазиятдир. Тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун курашаётган кучлар ўсиб бораётганлиги билан бир қаторда агрессив империалистик кучлар активлашмоқда. Жаҳонда бир қанча кескин проблемалар пайдо бўлди. Бу проблемаларни сира кечиктирмай бартараф қилмоқ керак.

(Охири бешинчи бетда).

Ўртоқ А. Н. КОСИГИН нутқи

(Боши 2- ва 4-бетларда).

АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси умумий хавфсизликка бевосита таҳдид туғдирмоқда. Бу агрессия Лаосга ва Камбоджага ҳам ёйила бошлади. Уруш ҳаракатлари анча кенг районни қамраб олди. Уруш ҳаракатларида жуда кўп одамлар, ниҳоят даражада кўп курол-яроғ ва ҳарбий техника қатнашмоқда. Шундай можаро вужудга келдики, у жаҳондаги вазиятни кўп жиҳатдан белгилаб беради, энг муҳим халқаро проблемаларни ҳал этишга таъсир қилмоқда. Агрессиянинг давом эттирилиши можаро доирасини янада кенгайтиришга муқаррар олиб келади — воқеалар ривожланишининг мантиқи мана шу.

Америка агрессорлари мард Вьетнам халқининг иродасини бука олмайдилар. Вьетнам халқи ўзининг адолатли иши учун курашни давом эттиришга жуда қаттиқ бел боғлаган. Буни Вьетнам Демократик Республикаси президенти ўртоқ Хо Ши Миннинг яқинда қилган мурожаати очиқ-ойдин ва муқаррар исботлаб берди. Бу мурожаатни бутун дунёнинг прогрессив жамоатчилиги тўла хайрихоҳлик билан кутиб олди. Ҳақиқат ва адолат Вьетнам халқи томонидадир.

Жанубий Вьетнамда америкаликларнинг ҳеч қандай сиёсий таянчи йўқлигини ҳамма яхши тушуниб турибди. Улар Жанубий Вьетнамда қурол кучига таянмоқдалар. Аммо шу нарса кўпдан маълумки, зўрлик қилиш билан мақсадга етаб бўлмайди. АҚШ Вьетнам Демократик Республикасига босқинчилик билан ҳужум қилганлиги, халқаро ҳуқуқнинг энг элементар принципларини бузганлиги натижасида у халқаро миқёсда тобора кўпроқ яккаланиб қолмоқда. Вьетнам халқининг фидокорона курашини қувватлаш ва бу курашга бўлган хайрихоҳлик эса бутун дунёда ўсиб ва кенгайиб бормоқда. Қўшма Штатларнинг ҳаракати унинг қандайдир «сиёсий бартараф қилиш» йўлини қидиришга тайёрмиз, деган гаплари бутунлай қалбаки эканлигини фош қилиб ташламоқда.

Совет Иттифоқининг Вьетнам масаласидаги позицияси аниқ ва равшан. Бу позиция КПСС XXIII съездининг АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси тўғрисидаги баёнотида белгилаб берилди. Варшава шартномасида қатнашувчи ҳамма давлатларнинг йўли уларнинг Бухарестдаги кенгашда қабул қилинган Баёнотида равшан ифодаланди. Совет Иттифоқининг Вьетнам билан гарчи муштарак чегаралари бўлмаса ҳам, Вьетнамдан бир неча минг километр узоқда турса ҳам, аммо у мард Вьетнам халқига агрессияни даф қилиб, ғалабага эришиш учун зарур бўлган иқтисодий ва ҳарбий, моддий ва маънавий ёрдамни тобора кўпроқ миқдорда бериб турибди. Бу сиёсатни совет халқи якдиллик билан қувватламоқда; Бухарестда қабул қилинган баёнотга имзо чеккан бизнинг мамлакатимиз ва барча социалистик мамлакатлар бу сиёсатни жуда қатъият ва қаттиқ қўллик билан ўтказа берадилар.

Совет Иттифоқи Вьетнамдаги дўстларимизнинг Вьетнам проблемасини одилона бартараф қилиш учун олиб бораётган курашига ҳам ҳар томонлама мадад бераверади. Вьетнам проблемасини сиёсий бартараф қилиш негизи Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ва Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронтининг маълум таклифларида баён қилиб берилган. Бу таклифлар 1954 йилги Женева битимларига тўла равишда мувофиқдир.

СССР Олий Совети депутатларини ишонтириб шуни айтмоқчиманки, Америка оккупациячиларини Вьетнам тупроғидан тезроқ ҳайдаб чиқаришда Вьетнам халқига кўмаклашмоқ учун Совет ҳукумати ўзининг қўлидан келган ҳамма чораларни кўраверади. Бу эса Вьетнамнинг қаҳрамон ватанпарварлари ўз ватанини озод қилиш учун олиб бораётган улуғ курашида уларга янги муваффақиятлар тилаётган партиямизнинг ва бутун совет халқининг иродасига мос бўлиб тушмоқда.

КПСС XXIII съездида кўрсатиб ўтилганидек, Совет Иттифоқи Европа сиёсати масалаларига тобора кўпроқ эътибор бераверади.

Европада тинчлик ишига таҳдид солаётган кучлар иш олиб бормоқда. АҚШнинг сиёсати натижасида Ғарбий Германия реваншчиларида, Германия масаласи биз қўйган шартлар билан ҳал қилиниши мумкин, деган хатарли хом хаёл пайдо бўлди. Бироқ, улар иккинчи жаҳон урушининг якунларини ўзгартиришларига йўл қўйилмайди.

Немис диёрида ишчи-деҳқон давлати вужудга келди ва муваффақиятли ривожланиб бормоқда. Бу давлат тинчлик ва халқаро хавфсизликнинг муҳим омили бўлиб қолди. Европада социалистик давлатларнинг мустаҳкам иттифоқи мавжуддир. Бизнинг мамлакатимизни ҳам, шунингдек Германия Демократик Республикасини ҳам ўз ичига олган бу иттифоқнинг қудратли кучлари бор. Бу кучлар Германия милитаризмининг Шарққа борадиган йўлини абадий ёпиб қўйди.

Ғарбий Германия реваншчиларининг ва уларнинг океан нариёғидаги иттифоқчиларининг агрессив интилишлари Европа мамлакатларидаги тинчликсевар кучларнинг тобора қатъият билан бераётган зарбасига дуч келмоқда. Ҳозирги Европа шундай қитъа бўлиб қолдики, бу қитъа аҳолисининг ярмиси социалистик давлатларда яшаб турибди. Бу қитъада қудратли ишчи ва демократик ҳаракат мавжуддир. Бу қитъа халқлари инсониятга катта офат бўлган иккита жаҳон урушида энг кўп қурбонлар бердилар ва энг кўп азоб тортдилар. Европадаги ҳамма мамлакатлар аҳолисининг кенг табақалари урушга қарши кайфиятда бўлиб, социалистик давлатлар билан муносабатларини нормаллаштиришни талаб қилмоқдалар. Ғарбий Европадаги бир қанча мамлакатлар ҳукмрон доираларининг сиёсатида ҳам шундай тенденциялар ўсиб бормоқда.

Совет Иттифоқининг Европадаги сиёсати Европада халқаро кескинликни юмшатишдан манфаатдор бўлган ҳамда Европа проблемаларини четдан ҳеч кимни аралаштирмай тинч йўл билан ҳал қилиш Европанинг ҳозирги ва келажак аҳволини таъминлайди, деб ҳисоблаётган барча кучларни мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш тўғрисида Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетида якдиллик билан қабул қилинган Декларацияда конкрет чораларнинг конструктив программаси баён қилиб берилди. Бу чораларни амалга ошириш Европа халқларига таҳдид солиб турган уруш хавфини йўқотган бўлур эди.

Мавжуд чегараларнинг дахлсизлиги, шу жумладан Одер-Нейсе бўйлаб ўтган чегаранинг ҳамда ҳар иккала герман давлати ўртасидаги чегаранинг дахлсизлиги, шунингдек Ғарбий Германиянинг ҳар қандай шаклда бўлмасин ядро қуролини қўлга киритишига йўл қўймаслик Европа хавфсизлигини таъминлашнинг асосий шартларидир.

Иккита герман давлати мавжудлигини очиқ кўриниб турган факт деб эътироф қилиш асосида Германия масаласини тинч бартараф қилиш йўлларини қидиришни давом эттиришга интилаётганлигимизни таъкидламоқдамиз.

Европа хавфсизлигини таъминлашнинг Бухарестдаги кенгашда қабул қилинган программаси ҳарбий сиёсий иттифоқларни тарқатиб юбориш йўли билан ёки биринчи қадам тариқасида, шу иттифоқларнинг ҳарбий ташкилотларини тугатиш йўли билан, шунингдек Европа қитъасидаги чет эл ҳарбий базаларини тугатиш йўли билан ҳамда Европада ҳарбий можаро хавфини йўқотадиган бошқа чораларни ўтказиш йўли билан Европадаги ҳарбий кескинликни юмшатишнинг реал истиқболини очиб беради.

Лекин жаҳондаги вазиятда тубли ўзгаришлар рўй бериб, аҳвол яхшиланмас экан, агрессив империалистик ҳаракатлар давом этаберар экан, Шимолий Атлантик блоки давом этаберар экан, биз социалистик мамлакатларнинг ҳарбий ҳамкорлигини, шу жумладан Варшава шартномаси доирасидаги ҳамкорликни ҳам мустаҳкамлаш йўлини ўтказа берамиз. Бу эса муштарак хавфсизлигимиз манфаатларига, халқаро тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига мос бўлиб тушади.

Европадаги вазият кўриб чиқиб, ҳал қилиниши лозим бўлган проблемаларни илгари сурмоқда. Бу проблемаларни кўриб чиқиш формалари турлича бўлиши мумкин. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг фикри шуки, Умумевропа кенгашини чақириш шу проблемаларни кўриб чиқишнинг энг самарали формаларидан бири бўлади. Биз бундай кенгашда бошқа манфаатдор давлатлар учун қулай бўлган ҳар қандай вақтда қатнашишга тайёрмиз.

Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш борасида Совет Иттифоқи кўраётган чоралар Совет Иттифоқи билан Ғарб давлатлари ўртасида икки ёқлама муносабатларни ривожлантирмоқ учун ҳам қўшимча имкониятлар очиб беради.

Совет-Франция муносабатларидаги ижобий силжишлар тинчликни таъминламоқ учун катта аҳамиятга эга. Совет Иттифоқи билан Франция бир қанча катта масалаларда ҳамжиҳатликка эришдилар. Бу ҳамжиҳатлик ўз аҳамияти жиҳатидан икки ёқлама муносабатлар доирасидан кўра ҳам кенгроқ доирани ўз ичига олади. Совет-Франция декларациясига мувофиқ, Совет ҳукумати Франция билан алоқаларни кенгайтириш ҳар иккала томонгагина манфаатли бўлиб қолмасдан, шу билан бирга Европа проблемаларини ҳал этишга ёрдамлашувчи тобора катта омилга айланаётганлигини ҳам назарда тутиб, бундан буён ҳам шу алоқаларни кенгайтиришга ҳаракат қилаверади.

Бизнинг Италия билан муносабатларимиз яхшиланиб бормоқда. Совет-Италия сиёсий алоқалари ва айниқса иқтисодий алоқалари бирмунча кенгайди. Биз буни ҳар иккала мамлакат манфаатларига мос бўлиб тушаётир ҳамда Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамламоқ учун ижобий аҳамиятга эга деб ҳисоблаймиз.

Совет ҳукуматининг шу нарсага ишончи комилки, Совет-Англия муносабатлари ҳам аста-секин яхшиланиб бориши учун объектив шарт-шароитлар бор. Савдо, фан ва техника соҳасида бизнинг мамлакатларимиз ҳозир ҳам бир-бирлари билан фойдали ва тобора кенгайиб бораётган алоқалар қилиб турибдилар. Яна бир қанча шундай халқаро проблемалар ҳам борки, бу проблемаларнинг ҳал қилинишидан ҳар иккала мамлакат манфаатдордир. Бироқ, Англия ҳукуматининг бир қанча масалалардаги ва аввало Вьетнам масаласидаги позицияси муносабатларнинг янада яхшиланишига халақит бермоқда.

Совет Иттифоқининг Швеция, Австрия, Дания ҳамда Ғарбий Европадаги бошқа бир қанча давлатлар билан бўлган муносабатларига ижобий баҳо берилса арзийди.

Германия Федератив Республикасига келганда Совет Иттифоқи Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашга қатнашиши лозим бўлган мамлакатлар доирасидан Германия Федератив Республикасини чиқариб юборишга асло интилаётгани йўқ. Воқеаларнинг ривожланиши ҳозирги кунда Германия Федератив Республикасини шундай аҳволга солиб қўйдики, у икки йўлнинг бирини: ё Европадаги бошқа давлатлар билан биргаликда тинчликни мустаҳкамлашга ёрдамлашиш йўлини, ёки биринчи навбатда Ғарбий Германиянинг ўзи учун жиддий оқибатларга олиб келадиган халқаро кескинликни кучайтиришдан иборат ўзининг сиёсатини давом эттиравериш йўлини танлаб олиши керак. Германия Федератив Республикаси билан бизнинг муносабатларимиз Европа хавфсизлиги масалаларида унинг қандай йўл тутишига кўп жиҳатдан боғлиқ эканлиги очиқ кўриниб турибди.

Совет ҳукумати қўшни давлатлар билан ўзининг муносабатларига катта эътибор бермоқда. Табиийдирки, шу давлатлардан ҳар бири билан муносабатларимизнинг қандай ҳолатда бўлиши фақат бизнинг позициямизгагина боғлиқ эмас, бу нарса уларнинг позициясига ҳам боғлиқдир. Финляндия ва Афғонистон сингари давлатлар билан дўстона муносабатларимиз айниқса кўпроқ ривожланган экан, бунинг сабаби шуки, ҳар иккала томон бу йўлда куч ва ғайрат сарфламоқдалар. Бизнинг шу давлатлар билан бўлган чегараларимиз тинчлик, дўстлик ва бир-биримизни ҳурматлаш чегараларидир.

Совет ҳукумати қўшниларимиз бўлган Норвегия, Туркия, Эрон билан сиёсий ва иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш чораларини кўраверади.

Биз Япониянинг халқаро ишлардаги ролини ҳисобга олмоқдамиз ва у билан алоқаларни кенгайтириш йўлида иш олиб боришга ўзимизнинг тайёр эканлигимизни таъкидлаймиз.

Совет ҳукумати Совет-Канада муносабатларига тегишли аҳамият бермоқда. Биз Канада билан фойдали савдо алоқалари қилиб турибмиз ва тағин ҳам мустаҳкамроқ сиёсий алоқаларни йўлга қўйишга интилмоқдамиз.

Совет-Америка муносабатлари тўғрисида алоҳида гапириб ўтиш керак. Бундан бир неча йил муқаддам Вашингтоннинг олий доираларида ҳозирги замон проблемаларига нисбатан хийла реалистик йўл тутилаётганлигини кўрсатувчи аломатларни кўриш мумкин эди. Ўша вақтда АҚШ ўз иродасини бошқа халқларга зўрлаб қабул қилдириши мумкин эмаслигини мазкур доиралар бирмунча тушунганликлари сезилиб турар эди. Аммо ҳозирги кунда Америка сиёсатида агрессив ҳарбий кучлар тобора кўпроқ таъсир ўтказаётганлиги кўриниб турибди.

АҚШнинг ҳукмрон доиралари қўпол империалистик экспансия сиёсатини ўтказмоқдалар, ўз иродаларини бошқа халқларга зўрлаб қабул қилдиришга уринмоқдалар. Улар шу мақсадни кўзлаб янги ҳарбий можароларни авж олдиришдан, эрксевар халқларга қарши бевосита агрессия қилишдан қайтмаётирлар.

Совет Иттифоқи давлатимизнинг манфаатларини, социалистик ҳамдўстлик ва тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб агрессия сиёсатига қарши кескин курашни давом эттираберади, тинчликни қаттиқ туриб ҳимоя қилаверади. АҚШ ҳукумати шуни яхши билиб қўйиши кераккки, у халқаро вазиятни кескинлаштириш йўлидан бораверар экан, бу билан Совет-Америка муносабатларининг истиқболини хавф остида қолдиради.

Бироқ, биз Совет-Америка муносабатлари АҚШнинг айби билан ҳозирги ҳолга тушиб қолганидан бошқача бўлиши мумкин эмас, деб ҳисоблаётганимиз йўқ. Бу муносабатларни нормаллаштирмоқ учун АҚШ халқаро ҳуқуқ нормаларига риоя қилиши, бошқа мамлакатлар ва халқларнинг ички ишларига аралашишни тўхтатиши зарур. Ҳозирги пайтда Вашингтонда агрессивлик кайфиятлари устунлик қилаётганлиги очиқ кўриниб турибди. Лекин у ерда хийла соғломроқ бўлган бошқа тенденциялар ҳам борлигини биламиз. Шундай тенденцияларнинг мустаҳкамланишини биз лозим бўлган даражада тушуниб оламиз.

Американинг Осиёда агрессиясини тугатиш ва Европа хавфсизлигини таъминлаш чораларини кўриш натижасида, ҳеч шубҳасиз, халқаро кескинлик юмшаб қолган бўлур эди ва бу нарса қуролланиш пойгасини тўхтатиш, ёппасига ва батамом қуролсизланиш йўлида анча узоққа мўлжалланган янги тадбирларнинг амалга оширилишига ёрдам берган бўлур эди.

Совет Иттифоқи шунга асосланиб иш кўрмоқдаки, қуролсизланиш учун кураш тактика йўли эмас, балки принципиал йўлдир, совет ташқи сиёсатининг ажралмас қисмидир.

Совет ҳокимияти биринчи қадам қўйган кундан бошлаб, давлатимиз бу йўлни тўла изчиллик билан ўтказиб келмоқда. Совет делегацияси 1922 йилдаги Генуя конференциясидаёқ Лениннинг ёппасига қуролсизланиш программасини эълон қилган эди. Ишонч билан шуни очиқ айтиш мумкинки, қуролсизланиш проблемасининг аҳамияти ҳозирги вақтда камайгани йўқ, балки бениҳоя ошиб кетди. Унинг аҳамияти ошганлигининг сабаби аввало шуки, ҳозирги замон қуролининг емирувчи кучи ҳақиқатан ҳам жуда катта миқёсга эга бўлиб қолди. Меҳнаткаш аҳоли устига оғир юк бўлиб тушаётган ҳарбий харажатлар ҳам жуда кўпайиб кетди.

Халқаро вазият ғоят кескинлашган, Вьетнамда уруш бўлиб турган ҳозирги пайтда қуролсизланиш йўлида тубли чоралар кўриш учун қулайлик кам албатта. Бироқ, қурол-яроғларнинг янада кўпайтирила берилишига ва ҳарбий ишлаб чиқаришнинг ўсиб боришига лоақал чек қўймоқ учун ҳозирнинг ўзида ҳам бу соҳада бир қанча муҳим қисмий тадбирларни амалга ошириш мумкин бўлур эди.

Ядро қуролининг янада тарқалиши учун ҳамма имкониятларни йўққа чиқарадиган негизга асосланиб, ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида шартнома тузиш мана шундай чоралардан бири бўлур эди. Барча ядро синовларини тақиқлаб қўйиш ҳам шундай чораларнинг яна бири бўлур эди.

Тинчликни сақлаб туришда ва халқлар хавфсизлигини таъминлашда муҳим роль ўйнаши лозим бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилотига катта аҳамият бермоқдамиз. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзолари орасида тинчликсеварлик, антиимпериалистик позицияларида турган мамлакатлар доираси кейинги йилларда анча кенгайди. Шу кучлар активлашиб бораётганлигини агрессиянинг пайини қирқиш ва умумий тинчликни сақлаб туриш воситаси бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг самарадорлигини оширувчи реал имконият деб билмоқдамиз.

Совет Иттифоқи савдо-иқтисодий алоқаларини ривожлантириш айрим мамлакатларнинг миллий манфаатларига ҳам, шунингдек жаҳондаги кескинликни юмшатишга ҳам мос бўлиб тушади, деб ҳисоблаб, ўзининг шундай алоқаларини кенгайтиришга кўп куч ва ғайрат сарфламоқда. Фан ва техниканинг ҳозирги тараққиёти кенг халқаро алоқалар қилиб туришни ҳам талаб этмоқда. Жаҳон савдосида, халқаро илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликда тобора активроқ қатнашиш йўлида амалий қадамлар қўяверамиз.

Ташқи иқтисодий ташкилотларимиз олдида шу ташкилотларнинг фаолиятини янада активлаштириш, уларнинг самарадорлигини бутун чоралар билан ошириш борасида катта вазифалар турибди.

Депутат ўртоқлар! Ҳозирги халқаро вазият биздан алоҳида хушёрлик талаб қилмоқда. КПСС ва Совет ҳукумати, бутун халқимиз давлатимизнинг мудофаасини муттасил мустаҳкамлай берадилар. Биринчи даражали жанговар техника билан таъминланган, коммунизмнинг буюк ишига чексиз садоқатли юксак малакали шахсий составга эга бўлган Совет Иттифоқининг Қуролли Кучлари тўғрисида фахрланиб гапирмоқдамиз. Бизнинг қуролли кучларимиз бузилмас ва дахлсиз совет чегараларини қаттиқ қўриқлаб турибди. Совет қуролининг қудратини синаб кўришга журъат қиладиганларнинг ҳаммасига бизнинг қуролли кучларимиз қақшатқич зарба беришга қодир. Совет Иттифоқи ўзининг сиёсати ҳар қандай империалистик агрессияга кескин зарба бериш сиёсати эканлигини неча марталаб айтди.

Шу билан бирга биз халқаро кескинлик ўчоқлари олдида, уруш ўчоқлари олдида қўлини иситмоқчи бўлганларнинг игвогарликларига берилмай, чидам билан осойишта ҳаракат қилаверамиз. Совет Иттифоқи турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш ва тинчлик сиёсатини ўтказиб келди ва ўтказа беради, халқаро кескинликни юмшатишга интилиб келди ва интила беради. Давлатлар ўртасида ҳамжиҳатлик ка ва иноқликка олиб борадиган йўлнинг хиссамизга тушган қисмини ўтишга, бошқаларнинг ҳам ўз хиссаларига тушган шу йўлдан ўтишга қай даражада тайёр бўлганликларига яраша ўтишга, биз ҳам тайёрмиз.

КПСС XXIII съездининг қарорларида таъкидланган ва ривожлантирилган ташқи сиёсат йўлини амалга оширишда Совет Иттифоқи ҳозирги кунда жаҳондаги мавжуд реал шароитни ҳисобга олиб ва айни вақтда халқаро ривожланишнинг кенг истиқболини ҳисобга олиб иш қилади. Сиёсатда тўғри йўл тутиш — ҳозирги кун воқеаларининг доирасида ўралашиб қолмасдан, балки ўз аҳамиятини узоқ вақтгача йўқотмайдиган асосий тенденцияларни кўриб иш қилиш демакдир. Агар аҳволга кенг равишда назар солинадиган бўлса, у ҳолда империалистик агрессия натижасида вужудга келган ҳозирги кескинликка қарамай, бу тенденцияларнинг тинчлик ва халқаро хавфсизликни таъминлаш йўлида курашаётган кучлар учун қулай эканлигини кўриш мумкин.

Мана шу позицияда туриб, ҳозирги халқаро вазиятга баҳо берсак, агрессорни жиловлаб қўйиш ва янги жаҳон урушининг олдини олиш мумкин, деб КПСС ва бутун жаҳон коммунистик ҳаракати чиқарган хулосанинг ғоят тўғри эканлигига яна қаноат ҳосил қиламиз. Бу хулоса ҳозирги вазиятда ҳам ўз кучини сақлаб қолмоқда.

Ҳозирги замондаги барча прогрессив кучларнинг тағин ҳам кўпроқ жипс бўлиши империалистик агрессияга қарши, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун муваффақиятли курашга кўп жиҳатдан ёрдам бераверади. Совет Иттифоқи мана шу мақсадга эришиш — бирлашган антиимпериалистик фронтни мустаҳкамлаш йўлида муттасил куч ва ғайрат сарфлай беради.

* * *

Депутат ўртоқлар! Келажакка ишонч кўзи билан қарамоқ учун бизда ҳамма асослар бор, чунки Совет давлати қудратли кучларга эга, ҳаққоний ишни ҳимоя қилмоқда ва ҳамма халқлар уни тобора кўпроқ қўллаб-қувватламоқда.

Ўз Коммунистик партияси теварагида маҳкам жипслашган совет халқи коммунистик жамият қуриш йўлида муваффақият билан олға бормоқда. КПСС XXIII съездининг қарорлари барча совет кишиларининг жанговар ҳаракат программасидир. Совет ҳукумати халқ олдидаги ўзининг юксак бурчини бажариб, бу программани амалга оширмоқ учун ҳамма чораларни кўради.

(Ўртоқ А. Н. Косигиннинг нутқи зўр эътибор билан тингланди, қарсаклар билан бир неча марта бўлиниб турди).

СССР ҲУКУМАТИ—ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Н. К. БАЙБАКОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Давлат план комитетининг раиси.

В. Э. ДИМШИЦ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Материал-техника таъминоти Давлат комитетининг раиси.

М. Т. ЕФРЕМОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари.

В. А. КИРИЛЛИН. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Фан ва техника Давлат комитетининг раиси.

М. А. ЛЕСЕЧКО. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари.

В. Н. НОВИКОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари.

И. Т. НОВИКОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Министрлар Совети Қурилиш ишлари бўйича Давлат комитети Раиси.

Л. В. СМИРНОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари.

Н. А. ТИХОНОВ. СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари.

П. В. ДЕМЕНТЬЕВ. СССР авиация саноати министри.

А. М. ТАРАСОВ. СССР автомобиль саноати министри.

Н. С. ПАТОЛИЧЕВ. СССР ташқи савдо министри.

А. К. КОРТУНОВ. СССР газ саноати министри.

Е. Ф. ЛОГИНОВ. СССР гражданан авиацияси министри.

В. Н. ДОЕНИН. СССР енгил ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари учун машинасозлик министри.

В. Г. БАКАЕВ. СССР денгиз флоти министри.

С. А. ЗВЕРЕВ. СССР мудофаа саноати министри.

С. А. АФАНАСЬЕВ. СССР умумий машинасозлик министри.

К. Н. РУДНЕВ. СССР асбобсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари министри.

Б. П. БЕЩЕВ. СССР темир йўллар министри.

В. Д. КАЛМЫКОВ. СССР радио саноати министри.

Е. П. СЛАВСКИЙ. СССР ўрта машинасозлик министри.

А. И. КОСТОУСОВ. СССР станоксозлик ва инструмент саноати министри.

Е. С. НОВОСЕЛОВ. СССР қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министри.

Б. Е. БУТОМА. СССР кемасозлик саноати министри.

СССР ҲУКУМАТИ — ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

И. Ф. СИНИЦИН. СССР трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министри.

Е. Ф. КОЖЕВНИКОВ. СССР транспорт қурилиши министри

В. Ф. ЖИГАЛИН. СССР оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министри.

К. И. БРЕХОВ. СССР химия ва нефть машинасозлиги министри

А. И. ШОКИН. СССР электрон саноати министри.

А. К. АНТОНОВ. СССР электротехника саноати министри.

В. П. ЕЛЮТИН. СССР олий ва ўрта махсус таълим министри.

А. В. СИДОРЕНКО. СССР геология министри.

Б. В. ПЕТРОВСКИЙ. СССР соғлиқни сақлаш министри.

А. А. ГРОМИКО. СССР ташқи ишлар министри.

Е. А. ФУРЦЕВА. СССР маданият министри.

Н. Н. ТАРАСОВ. СССР енгил саноат министри.

Н. В. ТИМОФЕЕВ. СССР ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министри.

Е. Е. АЛЕКСЕЕВСКИЙ. СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри

Ф. Б. ЯКУБОВСКИЙ. СССР монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри.

С. Ф. АНТОНОВ. СССР гўшт ва сут саноати министри.

В. Д. ШАШИН. СССР нефть чиқариш саноати министри.

В. С. ФЕДОРОВ. СССР нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия саноати министри.

Р. Я. МАЛИНОВСКИЙ. СССР мудофаа министри.

В. П. ЗОТОВ. СССР озиқ-овқат саноати министри.

И. А. ГРИШМАНОВ. СССР бинокорлик материаллари саноати министри.

А. А. ИШКОВ. СССР балиқ хўжалиги министри.

Н. Д. ПСУРЦЕВ. СССР алоқа министри.

В. В. МАЦКЕВИЧ. СССР қишлоқ хўжалик министри.

А. И. СТРУЕВ. СССР савдо министри.

Б. Ф. БРАТЧЕНКО. СССР кўмир саноати министри.

В. Ф. ГАРБУЗОВ. СССР молия министри.

Л. А. КОСТАНДОВ. СССР химия саноати министри.

П. Ф. ЛОМАКО. СССР рангли металлургия министри.

И. П. КАЗАНЕЦ. СССР қора металлургия министри.

П. С. НЕПОРОЖНИЙ. СССР энергетика ва электрлаштириш министри.

П. В. КОВАНОВ. СССР халқ контроли комитетининг раиси.

А. П. ВОЛКОВ. СССР Министрлар Совети Меҳнат ва Иш ҳақи масалалари бўйича давлат комитети раиси.

А. А. БУЛГАКОВ. СССР Министрлар Совети Профессионал техника таълими давлат комитетининг раиси.

Л. Р. КОРНИЕЦ. СССР Министрлар Совети Тайёрлаш давлат комитетининг раиси.

В. И. РУБЦОВ. СССР Министрлар Совети Ўрмон хўжалиги давлат комитетининг Раиси.

С. А. СКАЧКОВ. СССР Министрлар Совети Ташқи иқтисодий алоқалар давлат комитетининг раиси.

В. Е. СЕМИЧАСТНИЙ. СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси.

А. А. ЕЖЕВСКИЙ. СССР Министрлар Совети «Союзсельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмасининг раиси.

А. А. ПОСКОНОВ. СССР Давлат банки правленесининг раиси.

В. Н. СТАРОВСКИЙ. СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг бошлиғи.

Г. И. ВОРОНОВ. РСФСР Министрлар Советининг Раиси.

В. В. ЩЕРБИЦКИЙ. Украина ССР Министрлар Советининг Раиси.

Т. Я. КИСЕЛЕВ. Белоруссия ССР Министрлар Советининг Раиси.

Р. ҚУРБОНОВ. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

М. БЕЙСЕБАЕВ. Қозоғистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

Г. Д. ЖАВАХИШВИЛИ. Грузия ССР Министрлар Советининг Раиси.

Э. Н. АЛИХОНОВ. Озарбайжон ССР Министрлар Советининг Раиси.

М. Ю. ШУМАУСКАС. Литва ССР Министрлар Советининг Раиси.

А. Ф. ДИОРДИЦА. Молдавия ССР Министрлар Советининг Раиси.

В. П. РУБЕН. Латвия ССР Министрлар Советининг Раиси.

Б. МАМБЕТОВ. Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

А. ҚАҲҲОРОВ. Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

Б. А. МУРАДЯН. Арманистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

М. ГАФУРОВ. Туркманистон ССР Министрлар Советининг Раиси.

В. И. КЛАУСОН. Эстония ССР Министрлар Советининг Раиси.

Газетамизнинг навбатдаги сони 7 августда чиқади.

Р06643. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64969. Г. 1173. Редактор А. ИСМОИЛОВ.